

ZADRUGAR

G L A S I L O
N A B A V L J A L N E
Z A D R U G E
U S L U Ž B E N C E V
D R Ž A V N I H
Ž E L E Z N I C

V

L J U B L J A N I
L E T O ° X I V

5

V S E B I N A

EVOLUCIJA ZADRUŽNE MISLI / ORGANIZIRANJE FRAN-
COSKIH ZELEZNIČARJEV / GOSPODARSTVO SLOVENIJE /
NAŠE OGNJIŠČE / ZDRAVSTVO: NAŠA SVETA DOLŽNOST! /
IZKORISTIMO SVEZO HRANO IN POMLADANSKE SONČNE
ŽARKE! / PREHRANA / ČEBELARSTVO / LEPOSLOVJE:
MATIC V BOLNIŠNICI / ZADRUŽNI VESTNIK

Svila vzorčasta

Svila enobarvna

Svila tiskana

Svileno perilo

Za dečve dobralko

Za dečve poldelen

Za dečve kretoni

Srajce svilene za gospode

Srajce poplin

Srajce športne

Srajce navadne

dobite v

ZADRUŽNI PRODAJALNI

F. Poljanec:

Evolucija zadružne misli

(Po predavanju C. R. Fay-ja, lektorja univerze v Cambridge-ju v Mednarodni zadružni šoli v Nancyju l. 1937.)

Zadružnih prodajaln ni ustvaril Robert Owen niti ni on prvi organizator konsumnega zadružništva, ustvaril pa je poljedelska združenja in nov moralni svet. Owenizem pa je bil podlaga, na kateri sloni razvoj zadružništva. V dobi individualizma je Owen propagiral duh asociacije, ki je zadobil v zadružništvu konstruktiven značaj. Večina teh asociacij so bili razni „anti-ismi“, naperjeni proti raznim tedanjim pojavom, kakor n. pr. suženjstvu, truckom (truck je sistem, ki odreja plačo delavcu v naturalijah), proti žitnim režimom in podobnim nesocialnim pojavom tedanjega časa; ali pa so bili ti „anti-ismi“ defenzivnega-obrambnega značaja kot parole raznih strokovnih zvez, ki so se potegovala n. pr. za reforme delovnih pogojev delavstva v tovarnah. Kar je Owen storil za Anglijo, isto je storil Ch. Fourier za Francijo. Njegova misel zadružne asociacije je prešla preko oceana k narodu, ki je bil in je vedno pripravljen preizkusiti nove ideje. Horace Greely, tiskar po poklicu — ameriški William Lovett —, je seznanil ameriški narod z zadružno asociacijo. Njegov list „The Tribune“ (1841—1854) je bil prvi in edini posredovalec konstruktivnih demokratičnih idej in eksperimentov tedanje Amerike.

Owen je živel nekaj let v Ameriki in se je v visoki starosti povrnil ponovno tjakaj, da bi se osebno prepričal o napredku in sadovih svojih idej. V New-Harmony-ju (Indiana) se je ustanovila združba po Owenovih direktivah, pri katerih se je živo udeleževal njegov sin Robert Dale Owen. Owenizem pa je vseboval za tedanji čas preveč Owenovega subjektivizma, da bi se mogle njegove ideje v drugih deželah uspešno praktično preizkusiti. Zlasti njegov odnos do vere je bil tedaj često kamen spodtike. — Fourier ni bil v Ameriki, ni tedaj osebno propagiral svojih idej med ameriški idealisti, ki so tvorili v Ameriki posebne asociacije (pripadniki Fourierja so jih imenovali falange) — zveze, izdajali liste (The Phalanx, The Harbinger) in prirejali kongrese. Oficielni predstavnik teh zvez je bil Albert Brisbane, prijatelj Greelyjev, ki je priobčil Fourierjeva načela v knjigi „Con-

cise Exposition of the Doctrine of Association“. Osnovna zamisel v knjigi je, da pripada kapitalu, delu in podjetnosti primerno povračilo. L. 1844., ko so ročdelski pionirji odprli svojo prodajalno, so zborovali v New-York City-ju ameriški propagatorji asociacij iz petih zveznik držav, veliki idealisti in gromovniki svetopisemskega kova, navdušeni pristaši Fourierjevih idej. Vsled prevelike vneme je l. 1850. prišlo med njimi do razcepa, bili so prehitri kot teoretiki in Brisbane je sam priznal, da se često izjalovi poizkus, pretehtan do potankosti, vsled prevelike vneme novih pripadnikov in njihovih neenotnih podvigov in eksperimentov. Sedež teh asociacij je bil v West Roxbury-ju v državi New Yorku, kjer je bila najznamenitejša organizacija — asociacija The Brook Farm Phalanx. Falange pa se tedaj niso obnesle, dasi so bile prvi čas tedaj precej privlačne. Glavni vzrok nazadovanja je bil odtok kapitala, ki so ga posamezni dvigali iz falang in raje nalagali v podjetja, kjer se je vloženi denar bolje obrestoval.

V Angliji se je iz Owenovih poizkusov preko Rochdale-a razvil nov praktičen pokret. V Ameriki se je zadružna misel po dvomljivem uspehu falang jela le polagoma uveljavljati. Predvsem pa na deželi, v takozvanih „Grangesih“ (marofih) in to okoli leta 1870. Seveda tedaj prevelikih uspehov še ne moremo zaznamovati, ker je v pokretu preveč politike in raznoterosti nazorov. Viden napredek vidimo šele ob koncu stoletja, ko prednjačita na zadružnem polju Danska in Kalifornija pred Anglijo in Francijo. Asociacionizem zametava družino. Zadružništvo pridiguje baš nasprotno, t. j. ohranitev in okrepitev družine. Živ vzor tega načela je pokazala mala agrarna država Danska.

Owen za zadružništvo praktično sam ni mnogo storil. Imel je prodajalno za svoje delavce, kjer so dobivali potrebščine po nabavni ceni. V Franciji so tako prodajalno nazivali „Economat“. Ko so okoli l. 1830. angleški delavci počeli ustanavljati lastna trgovinska združenja, se Owen ni dosti zmenil zanje. V letih razvoja zadružne misli na Angleškem, t. j. 1824—1829, je bil Owen v Ameriki. Lovett piše o njem: Ko je Owen prišel v Ameriko, je nekako nezaupno gledal na ta združenja (Trading Association) ter izjavil, da nakup in prodaja še ne tvori nikakega sestavnega dela njegovega zadružnega načrta. Ko pa je dognal, da mnogo teh združenj zagovarja njegova načela, se je o njih izražal povoljnejše ter se končno sam aktivno pri njih udejstvoval.

Ali velja prednje tudi za Fourierja? Gotovo ne. Ta mali meščan, ki je uspešno trgoval, je pogodil jedro zadružništva s svojim „Comptoir communal“ (zadružno prodajalno). Kot trgovec — posrednik — je spoznal, da ta sistem pomeni izločitev posrednika. Zavedal se je važnosti, ki jo predstavlja organiziran potrošač, ki omogoča revnemu kmetu prodajo njegovih pridelkov. Zanj je bila to neka semi-asociacija, ki ni individualna, pač pa kolektivna, ki pa še ne združuje podeželja

in posameznih gospodinjstev v neko skupno upravo. Veže pa posamezne familije ali ustvarja korporativne garancije ter obsega vsakogar, tako da je vsakdo deležen dobrin teh medsebojnih garancij.

Ako se ozremo od Anglije in Francije k Nemčiji, pridemo od profetov k organizatorjem. Brez dvoma je, da sta Schulze-Delitsch in Raiffeisen ustanovitelja sistemov, ki nosita po njih ime. Vse svoje življenje sta posvetila ustanavljanju, vodstvu in propagandi svojih zadrug. Schulzeju je zadružništvo pokret liberalnega, humanitarnega značaja, srednja pot med reakcionarnim konservativizmom in revolucionarnim socializmom. Raiffeisen je bolj konservativen in patriarhalen, tesneje povezan s podeželjem, z grudo.

Velike ideje so misionarji. V povečini evropskih dežel datira začetek zadružništva iz one dobe, ko se je pojavil ročdelski sistem, ki se odlikuje po tem, da je prikladen vsaki deželi. V Nemčiji je bil zadružni kredit tisti faktor, katerega so zahteve tedanjega časa in dežele najbolj potrebovale. V Indiji se je zadružni kreditni sistem uveljavil mnogo pozneje. V Evropi se je ta sistem raztegnil čez vso centralno Evropo kot nekaka kolonizacija.

Schulze je zgradil svoj zadružni sistem na osnovi samopomoči. Ta pečat je nosila tudi zveza, ki jo je l. 1859. ustanovil in ki se je zvala „Allgemeiner Verband der auf dem Prinzip der Selbsthilfe beruhenden Genossenschaften.“ Imel je nasprotnike na dve strani: na prvi konservativce, ki so gledali z nezaupanjem na njegovo zadružništvo, zgrajeno od spodaj navzgor, ljudi kakor Bismarck, ki so hoteli biti varuhi in zaščitniki zadružništva. Na drugi strani socialiste, katere je podpihoval Lassalle in propagiral zadružno produkcijo s pomočjo države. Schulze kot državljani despotične države ni hotel, da bi njegov sistem imel karkoli skupnega z državo.

Svoj sistem je prilagodil narodu. Če primerjamo nemško zadružništvo z angleškim od početka l. 1844. pa do smrti Schulze-ja l. 1883., vidimo, da se oba sistema dosledno držita načela samopomoči. To načelo je stvorilo kot trden fundament neomejeno jamstvo nemških kreditnih zadrug.

Vpliv Raiffeisena je bil v inozemstvu večji kakor Schulzejev, ker ustreza značaj ostalega dela Evrope jugozapadnemu agrarnemu delu Nemčije, kjer se je Raiffeisenov sistem trdno usidral. Schulze je organiziral meščane in seljake, posebno velike gruntarje v vzhodni Prusiji. Ostala Evropa je potrebovala enostaven izenačen sistem za malega človeka. Schulze se je trdno oklepal principa politične in konfesionelne nevtralitete, katoliški Evropi pa so bili bolj po godu pastoralni odnosi med Raiffeisenom in njegovo zadružno organizirano občino. Schulze je do smrti odklanjal pomoč države. Čas pa je pokazal, da je bil za Evropo in seveda tudi za Nemčijo to prehud evangelij.

(Konec prih.)

Organiziranje letovanj francoskih železničarjev

Uspehi združnega sodelovanja.

(Iz francoščine prevedel Stanič Stanko).

Ali so železniški uslužbenci in delavci v stanu organizirati za sebe in za svoje družine počitniška letovanja?

Videti je, da se je pred nekaj leti ustanovljenemu turističnemu društvu francoskih železničarjev družbe P. L. M. (Paris-Lyon-Sredozemsko morje) rešitev gornjega vprašanja zelo posrečila.

Bilo je konec leta 1933. Mala skupina železniških uslužbencev P. L. M. je razmišljevala, kako bi organizirala za sebe, svoje družine in kolege turistično društvo, katerega odbor bi imel nalogo, poiskati na omrežju svojih prog primerne hotele, pensione, preproste in čiste hišice in kočje, ki bi se mogle za čas oddiha ali letovanja po izbiri postaviti na razpolago članstvu in njih družinam, izprositi pri upravi in lokalnih činiteljih razne ugodnosti, predvsem za odpremo večjih skupin izletnikov v posebnih vlakih, ter organizirati iz Pariza in iz važnejših centrov izlete in potovanja, bodisi za nekaj ur ali pa za več dni.

Namen potovanja bi bil spoznavanje domovine, ekonomičen ogled lepih pokrajin in mest, njih posebnosti in znamenitosti v spremstvu strokovnih vodnikov. Končni in glavni cilj društva pa bi bil za železničarje in njih družinske člane skupna letovanja v šotorih ali domovih, upoštevajoč pri tem posebej kolesarje, smučarje, hribolazce itd. Društvo naj bi imelo v programu tudi ustanavljanje telovadnih in športnih skupin.

Pripravljalni odbor je izdal oglas na celo omrežje P. L. M. in odziv je z ozirom na plemenit cilj take organizacije prekosil vse pričakovanje. Tej mali skupini železničarjev se je posrečilo najti najugodnejšo formulo za uresničenje zamišljene ideje.

Že spomladi leta 1934. je 5000 žel. družin vplačalo letno članarino od 5 frankov turističnemu društvu železničarjev („Association Touristique de Cheminots P. L. M.“ okrajšano „A. T. C.“ s centralo v Parizu).

V prvi polovici leta 1935. je bilo včlanjeno v tem društvu že 7000 družin, a v maju leta 1936. je število včlanjenih družin doseglo 16.000, kar predstavlja 50.000 ljudi, ki zamorejo odslej uživati več sonca in gibanja v prosti naravi in biti deležni prijetnih poučnih izletov.

Pri ocenjevanju te ustanove v njenem polnem razmahu je značilna konstatacija, da je vse članstvo pri ustanavljanju te organizacije

marljivo sodelovalo in da je ta ustanova bila res ustvarjena samo z njegovo složno in močno združeno voljo.

Skrbno izbrano osebje raznih edinic v centrih in na progi je iskalo v svojem poznanem okolišu vire in najboljše pogoje za bivanje članstva in njihovih družin. Jasno in razumljivo je, da je imelo članstvo razne želje. 200 delegatov, ki so postavljeni na celem omrežju P. L. M., je samo lansko leto poslalo centrali 21.000 dopisov z naslovi in odgovori na stavljena jim vprašanja.

V preteklem letu se je vršilo v podružnicah, odnosno v raznih odsekih preko 300 izletov s 16.500 udeleženci. Člani, ljubitelji športa in narave sami grupirajo in oblikujejo skupine in vzpodbujajo zapečkarje za gibanje v prosti naravi v poletju in zimi. V nekaj mesecih je bilo ustanovljeno v raznih mestih na omrežju P. L. M. 55 takih oddelkov s približno 850 člani.

Zanimivo je pri tem dejstvo, da se v teh oddelkih ne goji čisti šport, temveč je namen vsega delovanja v društvu, ohraniti očeta družini, posebno v urah njegovega oddiha. Zaradi tega vodstvo ni moglo dopustiti raznih športnih tekmovanj, čemur bi sledila selekcija za posamezne panoge športa in s tem oddaljitev članov od lastne družine. Nasprotno pa se deca železničarjev poslužuje četrtkov in nedelj, kadar so njih očetje v službi, ali so njih mamice zadržane pri domačih delih, da pod vodstvom dobrih voditeljev prireja izlete in razne športne igre.

Društvo „A. T. C.“ pripravlja tudi organizacijo oddelkov mladih turistov, kar bo zopet nova etapa v nadaljnjem delovanju.

Zanimivo je tudi to, da se je organizacija že pri ustanavljanju previdno izognila vsemu, kar bi moglo preprečiti vstop železničarjem raznih političnih prepričanj. Ustanova je popolnoma izven vsakega vpliva, bodisi verskega ali političnega. Njena nevtralnost je zelo pripomogla k tako sijajnemu uspehu.

Članstvo, ki voli svoje voditelje iz lastnih vrst, pripada vsem stopnjam železniške hierarhije, kakor tudi vsem panogam železniške službe.

Ustanova postaja vedno bolj privlačna tudi zaradi pogostega kontakta članstva istega stanu in panoge službe, katero enako čuti in se enako veseli lepih ur v prosti in čisti naravi.

Optimizem članstva narašča posebno ob priliki svobodnega gibanja v uživanju naravnih krasot ter ob obisku lepih in veličastnih mest. Vse to pripomore k zblíževanju in medsebojnemu poznavanju.

Kar bo zanimalo naše čitateljice, je predvsem to, da so ravno francoske žel. uradnice in soproge žel. uradnikov s svojo neumorno propagando k tako hitremu širjenju tega društva največ pripomogle. Njih udejstvovanje pri delu za to lepo idejo zasluži najlepšo pohvalo.

Pri vsaki podružnici „A. T. C.“ so včlanjene uradnice in le-te so po navadi tudi na čelu raznih odsekov. Znaten odstotek dam in mladih deklet, včlanjenih v društvu, kaže polno iniciative in spretnosti pri uresničenju zamišljenih načrtov.

* * *

Društvo „A. T. C.“, ki je zaradi doseženih uspehov pri železničarjih omrežja P. L. M. je smatralo za potrebno, da o tem informira tudi vse ostale železničarje v Franciji. V ta namen je sklenilo izdelati film, ki bi bil turističnega in istočasno športnega značaja in ki bi naj bil dobra propaganda za širjenje njihove ideje med železničarji vseh omrežij.

Zamisel je bila posrečena. S pomočjo dobrih operaterjev in strokovnjakov v izdelovanju filma se je posrečilo izdelati lansko zimo 1000 metrov filma, kateremu so dali simbolično ime „Tračnice iz snega“.

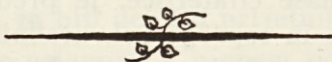
Ta film, prvi te vrste v Franciji, ki so ga napravili železničarji društva „A. T. C.“ za svoje stanovske tovariše, je bil posnet v začetku februarja leta 1936. ob priliki izleta pod oblo špico masiva „Grande Chartreuse.“ Izleta se je udeležilo 460 smučarjev, ki so bili obenem predmet snemanja v predelih Col de Porte in na vrhu Charmant-Some.

V začetku aprila 1936, ko se je v Parizu začel predvajati film „Tračnice iz snega“, je prihitelo skoro 4000 železničarjev s prog drugih resorjev, da oceni uspeh dela svojih stanovskih tovarišev. Z zavistjo v očeh so jim le morali priznati velike zasluge.

Cilj je bil dosežen. Turistično društvo železničarjev družbe P. L. M. je z lastnimi sredstvi vzbudilo isto iniciativo med najbolj agilnimi in socialno čutečimi tovariši drugih omrežij. Tej veliki in koristni preizkušnji pri železničarjih P. L. M. je kmalu sledilo na progah omrežja P. O., „Midi“, L'Etat“, „Nord“ in „Alsace-Lorraine“ ustanavljanje sličnih društev.

Organiziranje je na potu lepe bodočnosti. Na vidiku je že fuzioniranje vseh teh žel. društev v eno mogočno „A. T. C.“ za vso Francijo.

Tudi za naše razmere bi se dalo iz gornjega kaj posneti. V združenem in složnem delovanju je mogoče doseči velike in koristne uspehe.

Banovina je predvsem politično upravna edinica; kot samoupravna gospodarska enota nima zadostne niti pravne niti gospodarske sposobnosti za razvoj. Vkljub temu so se na zadnjem zasedanju banskega sveta dravske banovine iznesle mnoge zahteve in želje po gospodarski obnovi Slovenije in se istočasno prikazal tudi sedanji gospodarski položaj. Proračun banovine znaša 129 milijonov dinarjev. Če primerjamo ta proračun s proračunom mesta Ljubljane, ki znaša 104 milijone din, vidimo, da je banovinski proračun odločno prenizek za kritje gospodarskih potreb Slovenije. Res je sicer, da se mnoge gospodarske potrebe krijejo iz državnega proračuna, vendar nam to ravno kaže, da banovina ne predstavlja dovolj pomembnega člana pri gospodarski organizaciji naše države.

Po najnovejšem statističnem letopisu naše države, ki je bil izdelan na podlagi rezultatov ljudskega štetja iz leta 1931, se v Sloveniji bavi s poljedelstvom, živinorejo in gozdarstvom 60,28% celokupnega prebivalstva; z industrijo, rudarstvom, topilništvom in obrtjo pa nadaljnjih 22,15% prebivalstva. Ostalih 18% odpade na trgovino, javne službe in druge poklice. Ta razmerja veljajo še danes in tako takoj vidimo, da je Slovenija v pretežni večini poljedelska pokrajina z razmeroma lepo razvito živinorejo in gozdarstvom.

Poljedelstvo samo pa nam ne prinaša posebnih dohodkov, temveč večini poljedelcem nudi le prehrano. Iz zgoraj navedene statistike je namreč nadalje razvidno, da je v Sloveniji 57,40% vseh kmetij takih, ki merijo v površini le do 5 ha, nadaljnjih 18,7% od 5 do 10 ha, 15% od 10 do 20 ha. Ker naše poljedelstvo še ni racionalizirano, je nujno, da donajajo take kmetije lastnikom le prehrano, ne dajejo pa presežka za izvoz. Iz tega tudi sledi, da morajo naša mesta poljske pridelke, zlasti žito oz. moko uvažati iz drugih pokrajin. Da postane tudi naše poljedelstvo primerno aktivna postavka v našem gospodarstvu, je potrebno pristopiti k pospeševanju kmetijstva zlasti k racionalizaciji te gospodarske panoge.

Slovenija ima aktivne postavke v gozdarstvu, živinoreji, rudarstvu in turistikii.

Naš les je priznan na svetovnem trgu. Naša lesna trgovina pa ni dobro organizirana. V letih po svetovni vojni je pri nas mrgolelo lesnih trgovcev in krasni gozdovi so bili izsekani, ne da bi se zanje dobila prava vrednost. Najmočnejši naš odjemalec lesa je bila do uvedbe sankcij Italija. V tem času pa smo morali iskati druga tržišča v Angliji, Španiji, Nemčiji in drugod. Vkljub temu pa je izvoz lesa padel in s tem tudi cene. Ko so sankcije proti Italiji prenehale, se je lesna trgovina zopet oživila, vendar samo za dobrega pol leta. Od je-

seni se zopet opaža stagnacija v lesni stroki. Anglija lesa ne kupuje več veliko, več Nemčija, s katero pa nimamo ugodne trgovske pogodbe, Italija je uvozne kontingente znižala in uvedla strog kompenzacijski sistem tako, da je naš izvoz vezan na količino in vrednost uvoza iz Italije. Poleg vsega pa so naši izvozniki lesa obdavčeni z izvoznim davkom, mesto da bi se izvoz pospeševal z izvoznimi premijami. To nam torej ravno ne daje dobrih izgledov za našo lesno industrijo.

Rudarstvo Slovenije je še vedno na visoki stopnji. Prej edinstveni naši premogokopni rudniki pa so danes dobili že močno konkurenco v drugih krajih države. Naši rudniki so res v večini plen tujega kapitala, vendar pa so vkljub temu aktivna postavka v našem gospodarstvu že zato, ker zaposlujejo številne delavce, ki so poklicno navezani na zaslužek v rudnikih. Večino naših rud porabi država za svoja podjetja, nekaj pa se jih tudi izvažajo.

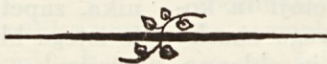
Turizem nam prinaša lepe dohodke. Severozahodni del Slovenije je izrazito turistična pokrajina, katero obiskuje letno veliko število domačih in inozemskih turistov. Leta 1936 so znašali dohodki tujškega prometa v naši državi 754.5 milijona dinarjev. Če upoštevamo, da vabita tujce in domačine predvsem naša Slovenija in Dalmacija, vidimo, da prinaša Sloveniji sam tujski promet 100 milijonske dohodke, vsled česar moramo posvečati tej panogi posebno pozornost. Naravne lepote moramo čuvati, skrbeti za lepe ceste in železniške zveze ter tudi s svojim ponašanjem tujce le vabiti. Javna uprava pa mora gledati, da naše ceste, letovišča, kraje in železniške zveze popravi in izgradi iz kreditov za javna dela, ki danes upravičeno vzbujajo kritiko našim gospodarstvenikom. Javna dela je začela država izvajati v času najhujše gospodarske krize, deloma vsled dejanskih potreb, deloma pa tudi iz razloga, da zaposli številno brezposelno delavstvo. Najnovejši statistični letopis za leto 1936. navaja, da je država v letih 1935. in 1936. izdala za javna dela 385,665.000 din, od tega v Sloveniji 10,794.000 din. Državne investicije so bile povprečno v zadnjih letih v Sloveniji najnižje, najvišje pa v dunavski banovini in v Beogradu. Slovenija je davčno najmočnejša in plača sorazmerno s številom prebivalstva največ davkov. Zato smo upravičeni zahtevati tudi večje državne dotacije za javna dela, zlasti takojšnjo izgraditev modernih avtomobilskih cest za tujski promet in železniške zveze z morjem. To bi tujski promet pri nas zelo dvignilo in dohodki bi se s tem izdatno zvišali.

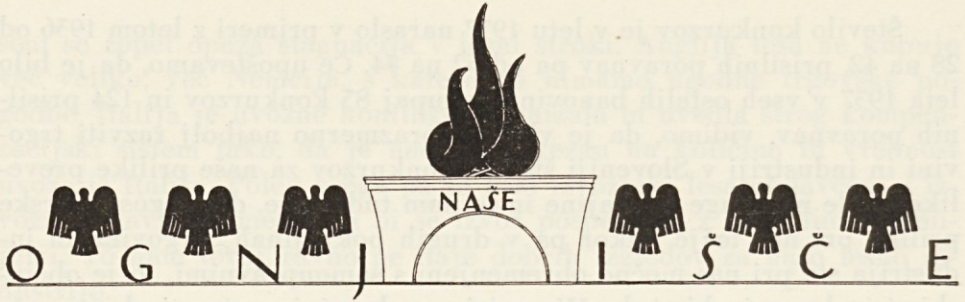
Gospodarske prilike se v Sloveniji ne izboljšujejo istočasno in enakomerno kot v ostalih delih države, kar nam kažeta trgovina in industrija.

Število konkurzov je v letu 1937 naraslo v primeri z letom 1936 od 28 na 42, prisilnih poravnav pa od 52 na 54. Če upoštevamo, da je bilo leta 1937 v vseh ostalih banovinah skupaj 83 konkurzov in 124 prisilnih poravnav, vidimo, da je vkljub sorazmerno najbolj razviti trgovini in industriji v Sloveniji število konkurzov za naše prilike preveliko glede na druge pokrajine in to nam tudi kaže, da so gospodarske prilike pri nas težje kakor pa v drugih pokrajinah. Trgovina in industrija sta pri nas močno obremenjeni s samoupravnimi, to je občinskimi in banovinskimi davščinami in se dogajajo primeri, da se naša industrija ravno vsled te okolnosti seli v južne kraje. To predstavlja za naše gospodarstvo veliko nevarnost. Naloga države je zato, da gospodarstvu Slovenije priskoči na pomoč z višjimi dotacijami, banovine in občin pa, da samoupravne davščine regulirajo tako, da te nevarnosti ne bo več.

Živinoreja in sadjarstvo. Tudi ti dve panogi našega gospodarstva moremo prištevati med aktivne postavke. Živinoreja je v Sloveniji po vojni zelo napredovala. Zasluga gre predvsem velikemu številu živinorejskih in mlekarskih zadrug, ki se že več let trudijo za nakup zdrave plemenske živine. Ker so te zadruge dobivale tudi večje število izvoznih dovoljenj za živino, se je živinorejcem veselje do sistematične pridobitve lepe živine še povečalo in do danes rodilo lepe sadove, tako da moremo prištevati izvoz živine in mesnih izdelkov med najvišje naše izvozne postavke. Umno sadjarstvo pa se le polagoma uvaja. So kraji v Sloveniji, kjer je sadjarstvo že več let glavni pridobitni vir, tako n. pr. v raznih krajih Štajerske in savski dolini, imamo pa tudi kraje na našem Dolenjskem, kjer sadjarstvo ne prinaša nikakih dohodkov in kjer ljudje ne polagajo skoro nikake pažnje in razumevanja za to panogo gospodarstva.

Iz tega pregleda sledi, da je Slovenija gospodarsko močno razvita, da so prebivalci delovni in podjetni, da nudi narava sama lepe prilike za pridobivanje in zato smemo upati, da bo gospodarsko krizo kljub vsemu srečno prestala. Potrebna je v vsakem oziru večja pomoč od strani države. Pri tem je še omeniti lepo število zadrug, zlasti v poljedelski, živinorejski panogi, kakor tudi v trgovini in industriji, ki uspešno deluje. Želeti je samo, da se zadruge v vseh panogah gospodarskega delovanja uveljavijo, ker nam bodo jamčile za zdrav in uspešen gospodarski razvoj.

KAKŠNA JE LETOŠNJA MODA.

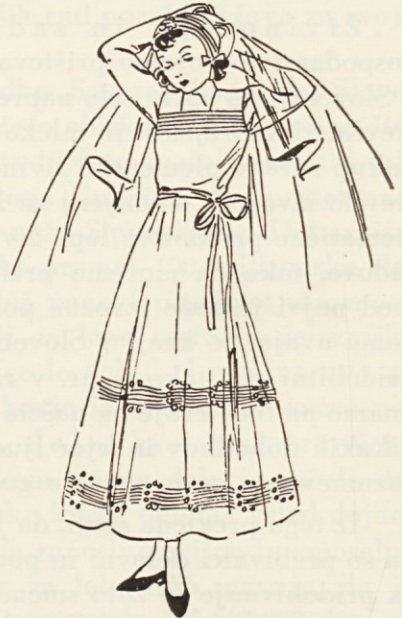
Predvsem krajša kakor lanska. Nekateri saloni vztrajajo na dolžini 40 centimetrov od tal. Tako kratko krilo pristoja le malokateri. Kratko krilo zahteva lepo oblikovane noge, fine nogavice in lepe čevlje. Tudi 30 cm od tal je krilo še vedno kratko in neka-ko najbolj primerno. Poletne popoldanske in večerne obleke pa so vse dolge skoro do členkov.

Birmanska oblekca za fantka iz volnega ali platnenega blaga.

Pomladanski plašči, paletoji in kostumi so izgubili svojo strogo zimsko linijo. Vse je bolj široko in ohlapno. Boljše poletne obleke bodo vse iz svile. Vzorci niso bili še nikdar tako ži-

vahni kakor letos. V vseh mogočih oblikah jih imamo: rože, šopki, venčki, trava v črtah počez, podolgem, poševno itd. Pa tudi pik ali geometričnih oblik ne manjka.

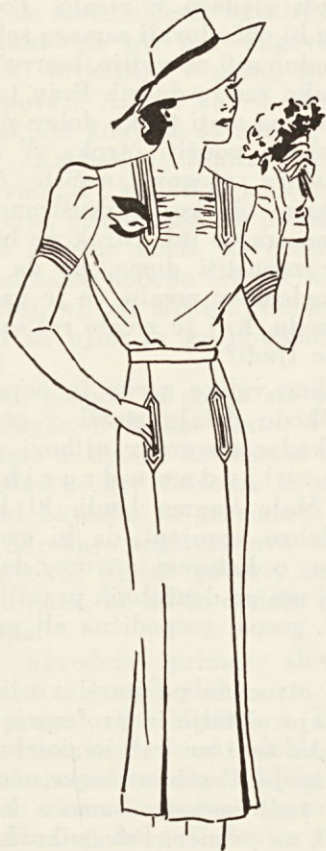

Birmanska oblekca iz svile, vezana s svilenimi raznobarvnimi nitmi.

Pomladanski plašči so še vedno moderni, če se prilegajo v pasu. Paletoto je letos bolj priljubljen kakor kdajkoli. Nosijo se vse dolžine, a največ sedem osmink. Taka dolžina zaleže tudi za plašč. Najnovejši kroj je brez ovratnika, zapet spredaj po sredi z gumbi iz istega blaga. Ramena ne smejo biti preširoka in paletoto mora biti tako ukrojen, da se začnejo že pri ramah spredaj in zadaj delati gube, ki po-

stanejo proti koncu paletaja čedalje bolj bogate. Ozki paletaji niso elegantni. Za tak širok paletajo potrebujemo seveda tudi nekoliko več blaga.

Kratke jopice, ki so enake oblekam ali pa iz kakega drugačnega blaga, ki jo lahko nosimo k raznim oblekam, so napravljene prav tako kakor paletaji. Širina jopice mora začeti že v ramah,

Sportna obleka iz enobarvnega platna ali tobralka.

rame same pa ne smejo biti preširoke. Spretna šivilja bo znala pravilno položiti kroj, da bo dosegla tako linijo. Vse leži v tem, da je podloga ukrojena po meri, blago pa z ozirom na gube širše.

Zdaj spomladi se bodo veliko nosile take ohlapne kariraste jopice k enobarvnim krilom. Če je blago za jopico tanko, potem naj bo jopica kratka.

Nekaj pariških modnih hiš zelo forsira spet bolero. Prav k vsaki obleki ga prisojajo. Tudi prihaja spet v modo takozvani „špenzer“. Moderen je bil nekako okrog leta 1910. Te jopice so se nosile samo na krila, ki so bila narejena visoko v pas, jopica pa je segala prav do pasu in se je životu tesno prilegala.

Letošnja moda je posebno iznajdljiva v okraskih. Enobarvne obleke so okrašene z ročnim delom. Preprost vbod z volno v mavričnih barvah je za obleke, ki se ne perejo, jako učinkovit okrasek. Prav tako učinkovito je pošiti obleko s svilenimi ozkimi trakci v mavričnih barvah. Isto napravimo lahko s perlami. Večerne obleke so okrašene s čipkami, in sicer v obliki aplikacij. Čipke se vkroje v vseh mogočih oblikah: rožah, šopkih, venčkih in se prišijajo na krilo. Pod čipkami se blago izreže. Posebno važen je letos spodnji rob krila. Dolgo let se moda ni zmenila zanj. Zdaj pa mu posveča toliko pozornosti. Zgoraj omenjeni okraski iz volne, svilenih trakov ali perl se najbolj uporabljajo za spodnji rob krila. Okrasimo ga v višini 5 cm. Pri lahkih oblekah končamo rob s primernim okraskom, ki ga kupimo v ta namen.

Kombinacije: zeleno z rumenim in roza z vijoličastim blagom bo zdaj spomladi na cesti nekaj posebno lepega.

L. M.

DAJMO OTROKOM BOLJŠO DRUŽABNO VZGOJO!

„Ta otrok je pa res dobro vzgojen“, ali pa: „Ta otrok pa nima nobene vzgoje“, slišimo dostikrat hvaliti ali tožiti.

Dobro vzgojeni otroci so povsod priljubljeni in tudi pozneje imajo v življenju več uspeha. Vendar se po rodbinah prav ta stran družabne vzgoje premalo ceni. Mnogo je staršev, ki se zanašajo na šolo. Lepo vedenje, ki izraža dobro srce in spoštovanje do vsega, kar človeka obdaja, ni zapisano

v šolskih knjigah, da bi se ga mogel otrok naučiti na pamet. Te vzgojne dobrine bi morale biti v starših in otrok bi jih moral prejemati od njih od svojega prvega dne. Čim višje stoji starši duhovno, čim finejši so po naravi, tem več lahko dobijo otroci od njih.

Kaj pa spada v družabno vzgojo otroka? Popolnoma preproste stvari, brez katerih ne more dostojno živeti v družbi noben človek. Ko otrok doraste šolski dobi, mora že znati samostojno pozdravljati in se pri mizi dostojno vesti. Pozneje je treba od otroka brezobzirno zahtevati, da rabi pribor, kakor zahteva pravilo: vilice v levi, nož v desni roki. Skrajša bo otroku težko, pozneje se bo pa privadil in nikoli več odvadil. Človek, ki se pri mizi ne zna dostojno vesti, govori, gestikulira s priborom v roki, preriva na krožniku jed, pušča ostanke, cmoka, ali pa drži nož v levi roki, s katerim nosi tudi v usta, si trebi zobe in vrže okrvavljen zobotrebec na krožnik, spominja na divjake.

Vsakdanje večerno čiščenje zob, spada med najvažnejša higijenska pravila. Otroku je treba pojasniti, zakaj je treba zobe čistiti prav zvečer. Tekom dneva se v zobeh naberejo ostanke hrane, ki ponoči gnijejo, skisana hrana tvori bakterije, ki razjedajo njegove zobe. Prav tako je treba razločiti večerno in jutranje umivanje: večerno je čistilno in zdravilno, jutranje osvežilno.

Zvečer, ko se otrok sleče, mora sam zložiti svojo obleko lepo poravnano na stol. Čevlji naj bodo očiščeni že prejšnji dan. Če ni v hiši uslužbenke, ki opravi to delo, potem naj skrbi za svoje čevlje otrok, čim je dovolj velik. Igrače naj si pospravlja sam, vrata naj tiho zapira. Vstaja naj točno ob določeni uri in prav tako naj bo določena ura nočnega počitka. Skratka, red in sistem naj bo v vsakem oziru.

Z dežele prihajajo v mesto otroci v šole ali se učiti kake obrti, pa nimajo niti najmanjšega pojma o kakem redu, higijeni ali disciplini. Niti na svojo zunanost ne polagajo nobene važnosti. Kako dobro je privzgojiti otroku tudi nekoliko nečimernosti. Gledanje samega sebe v zrcalu ni taka strašanska stvar! Otroci se po navadi kaj radi gledajo v zrcalo. Toda ne zato, da bi občudovali samega sebe, saj se navadno niti ne vidijo, temveč samo iz nekake radovednosti. Prav tu pred zrcalom ima mati toliko dobre prilike, o marsičem poučiti otroka. V zrcalu mu pokaže njegove nečiste čevlje, pomečkano obleko, razkuštrane lase, umazano srajco itd. Otrok ne bi smel nikdar zapustiti doma, ne da bi se preje ogledal v zrcalu, če je na njem vse v redu. Kaj je zrcalo res samo za starejše ljudi?

Posebno velike grehe in nepopravljivo škodo delajo starši v otroških srcih, kadar govore v njihovi prisotnosti neuljudno o drugih ljudeh. Malo imamo ljudi, ki bi bili tako dobro vzgojeni, da bi vsakemu človeku, o katerem govore, dali naslov, ki mu po družabnih pravilih gre: gospod, gospa, gospodična ali pa stric in teta.

Tisti otroci in pa starši z njimi, ki imenujejo učitelje in profesorje samo s priimki, tudi ne kažejo posebno odlične vzgoje! Posebno ženske učne moči kaj radi imenuje samo s končnico „ka“, na primer: Potočnikovka, namesto profesor Potočnikova ali gospa profesor Potočnik. Mnogo je otrok, ki svojim profesorjem vzdevalo tudi imena in so še ponosni na to! Doma jih vsa rodbina tako imenuje.

Naj postavim tu spomenik petim otrokom treh rodbin, ki sem jih poznala zelo dobro: Ivan in Zvonko R., Ladko in Nadica R. in najmanjša med njimi, triletna Adrijančica M. Komaj da so znali govoriti, že so zunaj in doma vse poznane pozdravljali. Najlepše pri njih pa je bilo to, da niso nikdar

imenovali nobenega človeka, ne da bi dodali imenu gospod ali gospa. Starjši trije so govorili o šoli s spoštovanjem, na obiskih so se vsi vedli kakor dobro vzgojeni odrasli ljudje. Ti otroci so bili vzgojeni odlično. Njihovi starši niso bili ne akademsko obraženi niti niso bili bogati.

Najbolj žalostno pri nas je to, da se dežela ne more ničesar naučiti od mesta. Kako pa pri nas nagovarjamo ljudi, ki prihajajo v mesto prodajat ali kupovat? Ali ne kar z mamco in očetom? Od kdaj pa so nam ti ljudje starši? Kmetiskim fantom pravimo enostavno „ti“, kmetško dekle nam je, če kupuje, gospodična, če prodaja, pa nič. Za ubožne ljudi, ki prosijo, pa sploh nimamo nobene besede. Kličemo jih: „Hej, vi, ali slišite!“ Če ne sliši, tečemo za njim in ga potegnemo za rokav!

Besedi gospod in gospa sta pri nas bolj dragoceni kakor zlato. Pri nas smatramo te besede kot časten naslov, ki vendar ne gre človeku, ki ni lepo oblečen! Latinski in germanski narodi ne odrekajo tega naslova nobenemu človeku. Kadar govore, ne izgovarjajo imen, ne da bi dodali: gospod ali gospa.

Naj navedem primer slovenske uljudnosti na tujih tleh:

Na pragu vile Medici v Firenci stoji svetlolaso slovensko dekle, ki je bila tam na počitnicah, in kliče za odhajajočo staro in borno napravljeno ženo: „Donna, donna!“ Ženica se obrne, se vrne k dekletu in reče: „Bambina, non si dice donna, si dice signora“ (otrok, ne reče se žena, ampak gospa)! Ta žena, ki je prosila od hiše do hiše, je bila navajena, da so jo ljudje klicali za gospo.

Nič manj žalostno ni v tem pogledu na kmetih. Tudi tu imamo mnogo star-

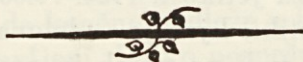
šev, ki svoje otroke lepo vzgajajo v strahu in spoštovanju, a tudi mnogo jih je, ki svojim otrokom ne dajejo popolnoma nobene vzgoje. Ti rastejo kakor kužki, pujski, mucke itd. Tudi jim ni mar, kako se otroci vedejo doma in drugje. Otroci ne razumejo čisto nič, v kakšnem razmerju si stoje z odraslimi ljudmi. Starši zahtevajo od njih samo to, da jih otroci imenujejo očeta in mater, za njihove brate in sestre, odnosno strice in tete in druge ljudi po vasi, pa nimajo razen krstnega imena nobenega drugega naslova. Naj ilustriram te žalostne razmere s sledečimi primeri:

Dvanajstleten deček iz dobre kmetške hiše je šel k sosedu iskat naposodo žago. V hišo stopi, ne da bi potrkal ali pozdravil in reče: „Janez je rekel, če bi posodili žago“. Gospodar ga mrko pogleda, jezno pljune in zareži: „Kakšen Janez pa?“ „Naš“, reče tiho otrok. „Pa ne znaš reči stric Janez, kaj je on tvoj brat ali kaj? Kaj ni on tvoj stric in star mož? Kdo te pa uč' tako slabih manir?“

Drugi primer: Otrok pride domov in reče: „Mama, Jožeta ni bilo doma, sem pa Tončki povedal.“ „Prav“, je rekla mati, „samo da si povedal.“ „Kdo pa je ta Jože in Tončka?“ vprašam. „Potokarjev Jože in ona, saj jih poznate“, odgovori žena. Res sem jih poznala. Potokar je bil mož 60. let, žena pa nekoliko mlajša. Otrok je bilo menda osem. Ta mati pa je govorila s svojim malim otrokom o teh starih ljudeh, kakor da so otrokovi tovariši.

S spoštovanjem v srcu do ljudi, živalim in narave, z dobrim zgledom in ljubečo besedo lahko vzgojimo vsakega otroka, da bo vreden član dobre družbe.

L. Megličeva.

Dr. A. Krisper:

Naša sveta dolžnost!

1500 ljudi bo letos umrlo in 6000 jih bo zbolelo letos v Sloveniji za jetiko! Nihče ne ve, na kom je vrsta, da ga bo zgrabila ta nevidna in zahrbtna sovražnica našega zdravja in našega življenja. 1500 ljudi — mladih in starih — se bo poslovilo od nas za vedno z žalostnim srcem in s trpljenjem. 1500 ljudi bo letos manj v naši banovini. 1500 dragih — očetov, mater, bratov in sestrá bo leglo v prerani grob! Po naših najboljših prijateljih in znancih, po nas samih steguje in grabi z nevidnimi kremplji zahrbtna sovražnica — jetika. Nevidno skuša uveljavljati povsod in kdor ni pripravljen, ga pograbi brez usmiljenja počasi, toda z gotovostjo umori. 6000 očetov, mater, bratov in sestrá bo napádlá samo v naši banovini ta zahrbtna bolezen! 6000 ljudi se bo moralo iz oči v oči boriti z njo za svoj obstanek. Težka in dolgotrajna je borba s to nevidno sovražnico našega življenja in zdravja. Težko je, če zmanjkajo vsa sredstva v boju z njo, težko, če ni nikogar, ki bi v tem težkem boju stal ob strani in pomagal, težko, če ni nikogar, ki bi lajšal zadnje trenutke onemu, ki gleda smrti v obraz. Še težje pa je, če si moraš priznati: lahko bi pomagal, pa nisem storil svoje svete dolžnosti.

Vsi, prav vsi se moramo boriti proti tej sovražnici, kajti le na ta način bomo dosegli cilj: Jetika, ta najhujša morilka, mora tudi pri nas izginiti, ravno tako kakor je izginila v drugih državah. Vedno moramo imeti dvoje pred očmi: prvič pomoč tistim, ki so že zboleli in ki so naše pomoči potrebni, da jim povrnemo ljubo zdravje, drugič pa moramo zaščititi s v o j e zdravje pred napadi te zahrbtnice. Če pa hočemo uspeti v tej borbi, moramo tudi vedeti, k a k o se nam je boriti in s kakšnim orožjem nas jetika napada.

Da je jetika res najhujša sovražnica našega življenja in našega zdravja, da je boj proti njej nujno potreben in da je res uspešen, če se vsi, kakor en mož združimo v obrambo proti njej, naj vam pokaže tole: V Italiji je umrlo za jetiko l. 1924. 70.000 ljudi. Po desetletnem vztrajnem boju proti jetiki, kjer je sodelovalo res vse ljudstvo, ne samo po mestih, temveč tudi po vaseh in naseljih, je umrlo l. 1934.

samo še 30.000 ljudi; to se pravi 40.000 očetov, mater, bratov in sester je umrlo manj kot leta 1924. To je lep dokaz, kaj zmore dobro, pre-mišljeno in vztrajno delo. V nekaterih severnih državah najdemo kraje, kjer sploh ni več jetike; tu jo je zadela ista usoda kot nekatere druge nalezljive bolezni, ki so do nedavnega strahovale vse človeštvo. Pri nas v Sloveniji umrje letno 1500 ljudi, bolnih pa je 6000. To so tako ogromne številke, da nam morajo dati misliti.

Za nobeno drugo boleznijo ne umirajo ljudje tako pogosto, kot ravno za jetiko. Če združimo vsa druga obolenja, je število smrtnih primerov le malo večje kot pri jetiki. Za jetiko je značilno, da traja borba posameznika z njo vedno dalj časa kot pri drugih obolenjih ter ga polagoma telesno in gmotno ugonablja. Gorje tistemu, ki je navezan na vsakdanji kruh le z delom svojih lastnih rok in ki si zaradi slabih razmer ni mogel ničesar prihraniti! S tistim dnem, ko pre-neha njegovo delo, je navezan zgolj na pomoč drugih. Naj navedemo samo delavce, ki k sreči v tem primeru najdejo zatočišče pri delav-skem zavarovanju. Kljub zabavljanju občuti delavec zdaj še prav po-sebno blagodat te ustanove. Samo vprašajmo se, kateri delavec bi se mogel privatno zdraviti vse leto, kupovati draga zdravila celo leto ter obenem vzdrževati včasih zelo mnogoštevilno družino. Samo OUZD je žrtvoval v borbi s to boleznijo nad 60,000.000 din v teku desetih let, tako da je ta bolezen najtežje breme delavskega zavarovanja. Prej, ko te in podobnih ustanov ni bilo, je v bedi in revščini shiral delavec, navezan samo na miloščine, ki so bile navadno nezadostne. V zadnjem času se stremljenja OUZD po izboljšanju in pojačanju borbe proti jetiki kažejo v tem, da je urad poleg običajnega zdravljenja določil dvojno podporo za člana in omogočil tudi svojcem sanatorijsko zdrav-ljenje. To seveda še ni vsa rešitev našega problema, ker morajo v tem boju sodelovati vsi. Kajti do končnega uspeha bo vodila le skupna borba vse javnosti ob podpori države, banovine, občin, zlasti pa ob podpori samoupravnih teles, t. j. Protituberkulozne lige in bolezen-skih zavarovalnic, med katere spadajo predvsem OUZD, bratovske skladnice, železniška in trgovska bolniška blagajna, „Merkur“ in druge manjše bolezenske zavarovalnice. OUZD, bratovske sklad-nice in železniško bolniško blagajno navajam na prvih mestih zaradi tega, ker je — da ne omenim kmeta — ravno med delavstvom in železničarji najbolj razširjena jetika; zato je v tem trenutku p r v a naloga teh bolniških zavarovalnic borba zoper jetiko. Če se vprašamo, zakaj je ravno med delavstvom najbolj razširjena jetika, moramo reči, da je človeško telo pri izvrševanju nekaterih poklicev trajno izpostavljeno določenim škodljivostim. Te vodijo sčasoma do oslabitve človeškega telesa, tako da končno podleže v boju z jetiko, kateri smo povsod in vedno izpostavljeni. Jetiko pospešujejo še druge okolnosti

in je ne moremo smatrati samo za poklicno obolenje, to je za obolenje, ki nastane zaradi izvrševanja poklica. Tu je posebno velikega pomena prirojena oz. dedno zmanjšana odpornost v družinah, ki so jetiki podvržene. Praktično povedano je to takole: Če so oče ali mati ali stari starši umrli za jetiko, je računati s povečano sprejemljivostjo za to bolezen in v tem primeru ne bi nikdar smeli zamuditi prilike, da bi se pravočasno ne dali zdravniško pregledati. Kajti jetika je ozdravljiva le, če jo začnemo pravočasno zdraviti. To naj bo važen opomin za vsakogar in nihče naj ne odlaga poti k zdravniku, brž ko opazi, da je začel hujšati, da nima teka, da delj časa kašlja, da ima bolečine v hrbtu, da slabo spi ter se ponoči poti. Nihče se ne more izgovarjati, da nima denarja za zdravnika. Vsakomur je sedaj omogočen brezplačen zdravniški posvet, bodisi pri katerikoli bolniški zavarovalnici, če pa te ni, pri Protituberkulozni ligi, ki ima po vsej Sloveniji — po vseh večjih krajih brezplačne zdravniške posvetovalnice, ki vršijo tudi preglede z rentgenom. Te vsakomur dostopne posvetovalnice imenujemo dispanzerje. Tako je tudi v Ljubljani tak dispanzer na Miklošičevi cesti v stavbi OUZD. V dispanzerju se ne pregleduje in ugotavlja samo, kdo je ogrožen od jetike, temveč vsakdo dobi tudi potrebno zdravniško nego in zastoj ustrezajoča zelo draga zdravila. Bolniška sestra tega dispanzerja je tudi vedno na razpolago, da pomaga pri izvrševanju zdravniških nasvetov in navodil; seveda pri tem mnogokrat ravno tako kot mi zdravniki, naleti med bolniki na nerazumevanje. Da bi Protituberkulozna liga mogla uspešno vršiti težko nalogo, to je, da bi mogla vzdrževati protituberkulozne posvetovalnice, nabavljati si in vzdrževati prepotrebne rentgenske naprave, dajati brezplačno zdravniške preglede in vse, kar je najpotrebnejše za nego bolnika, potrebuje prvič denar, drugič denar in tretjič — zopet denar. Protituberkulozna liga ni državna ustanova, kakor bi morala biti, temveč je navezana v vsakem oziru na sodelovanje vseh državljanov. Slovencev je v domovini približno en milijon, in če bi vsak letno dal le en dinar, bi to bilo en milijon dinarjev, kar bi omogočilo ligi, da bi v polnem obsegu vršila ne samo prej omenjeno nalogo, temveč bi tudi lahko nudila vsakemu potrebnemu bolniku posteljo v zdravilišču ali okrevališču ter bi se prav za prav šele s tem začelo v polni meri zares uspešno delo. (Konec prih.)

Izkoristimo svežo hrano in pomladanske sončne žarke!

Preprosti kmetski ljudje imajo čisto prav, ko pravijo, da zastane človeku kri po žilah, če se dovolj ne giblje. Toda človek ne opeša samo zato, ker tekom dolge zime ni bilo dovolj sveže hrane in blagodejnega sonca. Pomladanski prehladi, angine, revmatizem in druge neprijetnosti so vse posledica opešanega organizma. Zato je treba spomladi poskrbeti, da s primerno hrano in sončenjem spet pridobimo izgubljeno energijo.

Zdaj bo na trgu kmalu vse polno domače zelenjave: korenček, špinača, grah, kolerabca, krompir in solate več vrst. Preprosto pripravljena zelenjava, dušena na maščobi in v malo vodi, je najboljša. Še bolj zdrava pa je solata, ker je ne kuhamo. Čim več vrst solat zmešamo, tem okusnejša je. V isto solato krompir in fižol nam da kaj izdatno in zdravo jed, ki zadostuje s kruhom marsikomu za večerjo.

Prav tako važni kakor hrana so tudi pomladanski sončni žarki. Sončimo se v dopoldanskih urah, in sicer vsak dan dalj časa, nikoli pa ne več kakor poldrugo uro. Koža mora biti čista in namazana s kako maščobo. Po kopeli se dobro umijemo in otremo s trdo brisačo, nekoliko potelovadimo in se za pet minut vležemo.

Sončni žarki so koristni le, če padajo na golo kožo. Sonce je naše najnaravnejše, najcenejše in najboljše zdravilo.

Kdor ima ograjen vrt, naj pusti svoje otroke letati okrog in se igrati, čeprav na pol nage. Njim je sonce še posebno potrebno radi zob in kosti, ki se gradijo s pomočjo vitamina D, ki se tvori v telesu pod vplivom sonca.

Sončni žarki kot zdravilo za golšo.

Bolnik naj leži vsak dan na dopoldanskem soncu do tričetrt ure tako, da padajo sončni žarki naravnost na vrat. Vrat naj bo namazan s kako maščobo. Še boljše je, če je pri tem tudi ostalo telo kolikor mogoče razgaljeno. Dobrodejnost sončnih žarkov se bo kmalu pokazala. Žleze v vratu ne bodo več tako napete in boleče. Če je golša šele v razvoju, jo bo sonce do jeseni morda popolnoma izlečilo. Čisto lahko pa se zgodi, da se bo začela golša pozimi spet delati. Spomladi je potem treba zopet začeti s to kuro. Ko pa se organizem popolnoma presnovi in dobro okrepi, bo pa tudi golša trajno izginila. Tudi to zdravljenje je najbolj preprosto, najceneje pri tem pa še prijetno.

Sončni žarki za krvne podpludbe.

S sončenjem krvnih podpludb postopamo tako: mesto podpludbe namažemo s kremo in se sončimo vsak dan dalj časa. Ves proces spre-

minjanja kože v sivomodro, rumeno in črno barvo odpade. Podpludbe hitro izginejo. Vendar je treba prizadeto mesto še dolgo sončiti, da se pod kožo ozdravi tudi tisto, kar je bilo tam prizadetega. Krvne podpludbe, ki nastanejo pod udarci ali močnim pritiskom so kaj nevarne in se na tistih mestih kdaj pozneje lahko začne delati rak. To velja posebno za mehka mesta.

Glede krvnih podpludb je vredno omeniti še to, da so kot prvo zdravilo najboljši burovi obkladki. Burovo tableto, ki jo kupimo za majhen denar v lekarni, raztopimo v mlačni prekuhani vodi. Na pol litra vode vzamemo eno tableto in prilijemo vodi nekoliko čistega alkohola. Če nimamo alkohola, je pa tudi vsako žganje dobro. Obkladek menjamo vsake pol ure.

K soncu, k luči, k viru življenja!

L. M.

P R E H R A N A

SEZONA DROBNIH DOMAČIH IN GOZDNIH SADEŽEV.

Ker rastejo ti sadeži na vročem pomladanskem soncu, imajo vse vitamine, ki so nam potrebni. Tudi nam jih narava nudi kot hranilo takrat, ko na trgu ni drugega domačega sadja, uvoženo pa je za našo kupno moč največkrat predrago. V mestih smo začeli te sadeže pravilno ceniti šele po vojni. Na deželi pa se ljudje zanje ne zmenijo, dasi so jim bolj potrebni kakor pa mestnim ljudem. Kmetijska hrana je preveč enostavna. Ne zato, ker ljudje nimajo, temveč, ker se nočejo poglobiti v važnost prehrane. Kako koristno bi bilo za podeželskega otroka, da bi tudi njemu mati namazala na suhi kruh marmelade. V gozdu imamo zastoj jagode, borovnice, rdeče in črne maline, iz katerih se da pripraviti izvrstna marmelada z malimi izdatki. Pozneje v jeseni pa marmelada iz jabolk in češpelj. Skozi vso dolgo zimo naj bi vsaj otroci dobili zjutraj predno gredo v šolo, marmelade.

Kdaj dozore drobni sadeži?

Jagode: konec maja, junija in julija.

Borovnice: junija in julija.

Rdeče maline: julija in avgusta.

Črne maline: julija in avgusta.

Rdeče grozdčje: junija, julija, avgusta.

Česminj: maja, junija, julija.

Murvine jagode: julija in avgusta.

Brusnice: septembra in oktobra.

Kosmulja: junija in julija.

Rdeče jagode, maline in borovnice so posebno dobre, če jih uživamo z dobrim gostim mlekom ali smetano. Nekateri jih imajo radi z vinom, toda z mlekom so boljše, posebno za otroke. Sicer pa kdaj pa kdaj par kapljic vina tudi otroku ne škodi. Biti mora pomešano v jed, da otrok ne prepozna okusa in ga ne zahteva! Iz vse gori navedenih sadežev lahko napravimo marmelade, sadne soke, kakor malinovec, geleje, ki so kakor marmelade, vina in likerje. Recepte za eno ali drugo stvar dobimo v vsaki boljši kuharski knjigi.

Sezona jagod menda ni nikjer tako težko pričakovana kakor v Angliji in Ameriki. Tam jedo jagode na vse zgodaj zjutraj, pred zajtrkom. Uživajo jih vedno samo z gostim mlekom in sladkorjem. Posebno priljubljena je pri njih jagodova torta, ki je pa kaj preprosto pripravljena.

Jagodova torta (Strowberry short cake) se v sezoni jagod servira v vseh hotelih, restavracijah, menzah in posebno pa v vseh domovih. Kadar je Strowberry short cake na mizi, je v hiši praznik in ta ni redek.

NEKAJ O LIKERJIH.

Likerji nam služijo včasih za zdravilo, včasih za okrepilo, včasih pa tudi samo kot priboljšek — za „dobro voljo“. Gospodinje pa hočejo imeti liker v zalogi tudi zato, da ga imajo vsak čas pri roki, če pridejo nenapovedani gostje.

V naši zadrugi dobite, kot je razvidno v ceniku, razne likerje in esence za likerje z navodilom za pripravo.

Skoraj vsaka gospodinja pa se vsaj včasih rada sama „postavi“ z likerjem, ki ga je doma pripravila. Zato sledi tukaj nekaj zapisov za zdrave likerje. Izvrstno slivovko, ki jo prav lahko uporabljamo za liker, dobite tudi v naši zadrugi.

Pomarančni liker.

10 pomaranč prav tanko olupimo (da ni nič bele kožice zraven, ker ta greni!) in lupinico namakamo v $\frac{1}{2}$ l slivovke ali v najfinejšem špiritu 5 do 6 dni. $\frac{1}{2}$ kg sladkorja skuhamo z $\frac{1}{4}$ l vode do „bisera“ (da na kratki nitki obvisi zadnja odpadajoča kapljica) in ohladimo. Iz $\frac{1}{4}$ kg sladkorja pripravimo karamel (sam sladkor topimo, da zarumeni in se speni), ki ga zalijemo samo toliko, da se razpusti, in potem primešamo precejeno slivovko, kakor tudi kuhan precejšen sladkor in napolnimo s tem manjše steklenice, ki jih ležeče shranimo na hladnem. Liker je mnogo boljši še le čez 1—2 leti!

Limonin liker.

Pripravimo ga kot pomarančnega, le namesto pomaranč vzamemo limone.

Vaniljni liker.

Strok vanilije zrežemo ter pristavimo s $\frac{1}{2}$ kg sladkorja in $\frac{3}{4}$ l mrzle vo-

de in kuhamo do „bisera“ (glej pri prvem zapisu!), potem ohladimo in precedimo skozi platnen prtič. Temu primešamo $\frac{1}{2}$ l dobre slivovke in če hočemo še malo rdeče jedilne barve. Liker nalijemo v stekleničice in shranimo ležeče na hladnem. Čim starejši je, tem boljši.

Kavni liker.

$\frac{1}{2}$ kg sladkorja kuhamo s 3 del vode do „bisera“ in ohladimo V 4 dcl vrele vode zakuhamo 8 dkg fine zmlete kave in košček stroka vanilije ter počasi vremo, da pade kava na dno. Nazadnje kavo ohladimo in s sladkorjem vred precedimo skozi bel flanelast ali platnen prtič. Slednjič prilijemo še $\frac{1}{2}$ l slivovke ali vinskega cveta ter natočimo v manjše steklenice, dobro zamašimo, položimo na hladno in še le čez delj časa uporabljamo.

Jajčni liker.

$\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ l mleka, $\frac{1}{4}$ kg sladkorne sipe, 2 stroka vanilije; $\frac{1}{4}$ kg sladkorne moke, 6—7 rumenjakov, $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ l slivovke (ali najfinejšega špirita ali konjaka). Po okusu lahko vzamemo malo več ali manj od posameznih pridatkov.

Mleko, sladkorno sipo in vanilijo prevremo dobro in potem ohladimo. Rumenjake in sladkorno moko umešamo s šibico in ko vse močno naraste, primešamo ohlajeno mleko in slivovko. Liker precedimo, nalijemo v manjše steklenice, ki jih nalahko zamašimo. Ko se pene v steklenicah čez 2—3 dni vsedejo, prilijemo še liker, ki smo ga v ta namen pustili v drugi posodi. Jajčni liker lahko takoj uporabimo, posebno, če smo vzeli samo malo alkohola; sicer pa postane boljši čez nekaj mesecev.

Orehov liker.

30 kom. zelenih orehov (dobimo jih konec junija ali začetkom julija).

1 l slivovke ali vinskega cveta, $\frac{1}{2}$ kg sladkorja, $\frac{1}{4}$ l vode, 1 pomaranča, 1 strok vanilije, 3 dišeči klinčki, $\frac{1}{2}$ dkg

celega cimeta. Orehe operemo, zrežemo na 4 dele ali na liste (da ne dobimo črnih rok je najbolje, da se pri tem delu poslužujemo gumijastih rokavic), denemo v široko steklenico, dolijemo slivovko, z vodo do „bisera“ kuhan, ohlajen sladkor ter pridenemo sok in zelo tanko odrezano lupinico pomaranče in cele dišave. Steklenico dobro zamašimo (ali kozarec zavežemo) in postavimo za 4—5 tednov na okno na sonce. Potem pa liker precedimo skozi čisto flanelo in nalijemo v manjše steklenice, ki jih dobro zamašimo in ležeče shranimo na hladnem suhem prostoru. Liker je prav dober še le čez eno leto.

Pelinov liker ali pelinkovec.

V $\frac{1}{2}$ l slivovke ali najfinejšega špirta namočimo eno slabo pest svežega, sesekljanega pelina 2—3 dni, nakar precedimo skozi prtič. $\frac{1}{2}$ kg sladkorja in strok vanilije kuhamo z $\frac{1}{4}$ l vode do „bisera“, hladnemu primešamo še 5 dkg belih dobrih melisnic. Nazadnje precedimo tudi to skozi prtič, zmešamo s slivovko, nalijemo v steklenice, dobro zamašimo in shranimo ležeče na hladnem.

Domači liker — za takojšnjo uporabo.

1 l dobrega belega ali rdečega vina, 1 kg sladkorja, 2 stroka vanilije, lupinica ene pomaranče, $\frac{1}{4}$ l ruma.

Kuhano ali surovo vino mešamo z vsem ostalim tako dolgo, da se sladkor raztopi. Potem precedimo liker skozi prtič, nalijemo v manjše steklenice in lahko takoj serviramo ali pa shranimo dobro zamašene steklenice ležeče na hladnem.

Zdravilni liker (za slabokrvne).

10 limon, 4 jajca, $\frac{1}{2}$ l slivovke ali konjaka, $\frac{1}{2}$ kg kandis-sladkorja. V kozarec denemo limonin sok in cela jajca (z lupino vred), ki smo jih dobro oprali, dobro premešamo, zavežemo in postavimo za 8—10 dni na sonce ali v kuhinjo, ter vsak dan premešamo. Potem precedimo skozi prtič in prime-

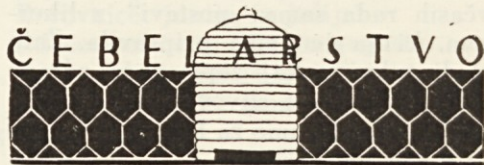
šamo še konjak ali slivovko in fino zdrobljen kandis-sladkor. Liker je takoj uporaben.

Majniška pijača.

2 dkg dišeče perle ali prvenca (Waldmeister), 50 dkg sladkorja, 1 l belega vina, 3 pomaranče.

Dišečo perlo operemo in potem pustimo nekaj ur v senci, da ovne. Potem jo polijemo z vinom, primešamo sladkor in pustimo $\frac{1}{2}$ ure v zavezani steklenici stati. Nato pijači primešamo še pomarančni sok, precedimo ter lahko takoj serviramo ali pa tudi nalijemo v steklenice, ki jih dobro zamašimo in čez dva do tri dni serviramo.

G. Prašnikarjeva.

ČEBELNA PAŠA V POLETJU.

Ledeni svetniki so za nami in nastopivše lepo stanovitno vreme omogoča čebelam nemoteno izkoriščanje sedaj medečih rastlin. V maju in juniju je izbira takih rastlin najmnogovrstnejša tako v gozdu, kakor tudi na polju, travnikih in vrtovih.

V gozdu cveto v maju smreka, jelka in bor, nudeč čebelam le pelod. Med nabirajo na teh kasneje ob stalni vročini, ko se pojavi na njih mana kot izloček listnih ušic. Tudi dob in graden (poletni in zimski hrast) cveteta sedaj ter sta po čebelah radi precejšnje množine medu in svetnega prahu precej obiskana. Enako važna, če ne še bolj je robinja, napačno imenovana akacija. Mnogo medu in cvetnega prahu dajeta tudi beli in ostrolistni javor, nekoliko manj pa razne vrste krhlik, srobot, trdoleska (farškovina), nadalje jerebika, pajasen, kalina, kozji parkeljci, brogovita, dobrovita in kosteličevje. V juniju pa stoje glede

medovitosti v prvi vrsti razne lipe, kakor velelistna, malolistna, srebrnolistna in bela lipa, potem pa tudi zidna in peterolistna vinika, ki se sadita često za pokrivanje golih zidov oziroma senčnic. Za temi ne zaostajata mnogo trnjeva krhlika in vinska trta.

Od nizkih gozdnih rastlin so omembe vredne glog, robida, malinjak, češmin, brusnica, rdečplodi bezeg, črni zobnik, volčje jabolko, bluščec, črni bezeg, navadna kustovnica, črnobina in vrbovec, ki vse bolj ali manj mede oziroma dajejo le cvetni prah. Slabe medonosnice so šipek, čistnik, krčna zel, planinski dlakavi ravš (rododender), strupena kustovnica, razhudnik in norica ter navadna smetljika.

Mnogobrojne so tudi travniške medeče zastopnice rastlinstva. Dobro mede: ranjak in šmarna detelja, katarec in predenica, plazeči skrečnik, travniška detelja in ptičja grašica, žoltolica in mokota, sladka trava in ostra homulica, divji selzenovec, kukavičja lučica ter navadna kreša, repnica, krvavordeča in travniška krvomočnica, navadni gadovec in pasji jezik, širokolistni in koristni jetičnik ter travniška kozja brada; izvrstno pa mede travniška kadulja, plazeča in planinska detelja, poljski ostrožnik (medovníki čebelam težko dostopni), v juniju pa še navadni gabez, vretenčasta kadulja, poljska knavcija in pa močvirni osat. Med slabe travniške donosnice pa prištevamo kukavice, dresen, potoprstnik, preobjedo, njivni in plotni slak, navadno potočnico in zvončnice, orlico in madronščico (obe radi pregloboko ležečih medovnikov), čapljevec in divji rožmarin (*Ledum palustre*), navadni repinec, travniško kozjo brado in škrzolico.

Na poljih imamo izvrstne medonosnice v raznih detljah, kakor švedska, turška i medena detelja ter navadna grašica; dobro pa mede navadni kumin, bela gorčica, njivna redkev, lan, med žitom rastoča mak in

plavica (mak daje le pelod), nadalje v juniju (tudi po vrtovih gojene) čebula, luk drobnjak in navadni luk (por) ter beluš (špargelj), potem grah, bob in leča ter navadni koren, a slednja dva medita le malo, črna in njivna gorčica, povrtna redkev, melisa, sivka, boreč, navadna buča ter po vrtovih gojena zdravilna vinska rutica, koristna kadulja in vrtna materina dušica.

Tudi med lepoticnicami so medonosnice lepo zastopane. Izvrstno mede raznovrstni osladi (*Spireae*), spaček (amorfa, kineski bagrem), navadna in kaspjska gledičija (seveda le kot stara drevesa), divji jasmin (skobotec), čemž, divji kostanj ter že v maju cvetoča krimska (rdeča) lipa, nadalje vajgelija, pavlovnija, diospiros (dragun), katalpa in dišeča resedica, pamel (biserak), pilogina in vrtna zvončica. Nekoliko slabše, toda še vseeno dobre medonosnice, so razne vrste robinij, kakor lepljiva, vednocvetoča in novomehikanska robinija, modrocvetna glicina, navadni nagnoj, tamariska, razne zlatice (*Helianthemum*), rdeči dren, dafina, lepoticni sroboti, vrtna balzaminka, rdeča tamariska, rdeči naprstec in veliki odolín (zajčki, čebelam le težko dostopni radi močnih zaprtih cvetov). Malo medu navadna lipovka (španski bezeg) toda še ta le necepljena.

Vkljub temu, da najraznovrstnejše lepoticnice v čebelarstvu ne prihajajo pri nas v poštev, ker jih je premalo, je vseeno izbira na ostalih domačih medonosnicah mnogovrstna. Dočim porabijo čebele pomladansko pašo le za pomnožitev zalege, jim služi poletna paša poleg tega tudi za napolnitev praznih celic v medišču. Čim boljša je paša, tim hitreje se polnijo prazne celice, a tim bolje se tudi razvija družina. Posledica dobre paše je kmalu pretesen panj in s tem v zvezi rojenje, oziroma s tem nastala potrebna čebelarska opravila.

X. R.

Matic v bolnišnici

(Konec.)

Cerkev je bila razsvetljena in že od zunaj se je začula glasna molitev s še glasnejšim odgovarjanjem. Stopil sem v cerkev ter kar ob vratih obstal. Strašno lepa slika se mi je nudila. Polna cerkev samih belih repetnic, tam v sredini pa starejša, debelušna prednica, kali. Zazdelo se mi je, da vidim sv. Uršulo in njenih enajststo devic, ki ... Kaj? Enajsttisoč da jih je bilo? Nemogoče, kam bi se pa zrinile? Ampak sto jih je pa bilo, če ne kakšna več ali manj.

Še sem stal ob vratih ves zamaknjen, pa dobim sunek, komaj viden in komaj občuten in zaslišal sem skrivnosten šepet, kakor pobozhen vzdih tik ob moji strani: Strašnih lekcij varuj nas, Gospod!

In me je ta šepet kar sam ob sebi zanesel proti spovednici, kjer sem začutil drugi, nekaj močnejši sunek, ki me je vrgel do vrat spovednice. Še sem nekam mencal, že dobim tretji sunek, ki me je zaščemel, kakor bi me kdo zbadel z iglo. Ta me je vrgel naravnost na kolena in spovednica se je odprla ...

Ni da bi človek gobezdal o spovednih tajnostih. Vočigled dejstvu, da bom te dni opuliran, da dobim odvezo, čeprav sem se po polnoči omrsil, so dejali spovednik.

Težak kamen se mi je odvalil od srca, zakaj dveh najhujših stvari sem bil rešen: spovedi in lekcij. Saj spoved, sem modroval, ni tako strašna. Samo človeka je treba, da ga v spovednico zrine.

Ves lehak in sproščen sem prišel do svoje postelje, ki je bila že lepo postлана. Na nočni omarici sem presenečen zagledal tri različne zavitke, na vsakem pa napis, z rdečilom podčrtan: O d p r e t i d v a d n i p o o p u l a c i j i.

Četudi me je radovednost močno gnala, da bi skrivnosti prišel tako rekoč do dna, sem jo premagal, ne zaradi prepovedi na napisih, temveč ker sem slutil, da me kdo opazuje. Tudi sem na zavitke pozabil, ker me je po nočni gostiji začelo tako strašno žejati, da sem bil neprenehoma pod pipo. To dejstvo je menda č. sestro repetnico napotilo, da je prinesla svetlo šilo, okoli štiri cole dolgo, ki mi ga je hotela poriniti naravnost pod pazduho, kjer menda najbolj boli. Če seveda res tako boli, kakor žgače. Še sem imel toliko prilike, da sem

ji šilo izbil iz rok, da je odletelo v sredo sobe in se razbilo na drobne kose.

In kakšen direndaj je vstal zaradi take malenkosti, saj je to bila le samoobramba, ki sem jo bil dolžan sam sebi.

Da ne maram lekcij, ne s takim in ne drugačnim šilom, sem se branil, sestra je pa na ves glas jadikovala, da sem ji razbil cel meter.

„Kakšen meter, saj je bilo tistega šila komajda štiri cole?!“ sem ji trobil.

Saj je bil to terometer ali toplomer, s katerim štrumentom merimo prevročo kri v človeku in pa, je dostavila, če ima kdo slabo vest, tudi takoj pove.

In sva se naposled domenila, da to čudovito šilo plačam v gotovini, jaz sem se pa na tihem le veselil, da sem ga razbil, zakaj zastran stradanja nisem imel prav čiste vesti.

Ni bila še ura osem, pa mi pride Ciril in mi namigne, da moram takoj na rajtengo.

„Na kakšno rajtengo?“ sem se branil, nič dobrega sluteč. „Pri spovedi sem bil in grehi so mi odpuščeni. Nikamor ne grem in se ne ganem.“

In že sta me prejela vražja Cirilmetodarja in me gnala čez vrt. Tam nekje v temačni veži mi je potisnil Ciril v roko listek in me prepustil nič dobrega obetajočemu grdogledu, ki je nosil temno obrobijene naočnike, vrh čela je pa imel velikansko tretje oko, da me je kar stresalo od straha.

„Alo, Matic, listek semkaj in kar lepo odkrij se!“ mi je zapovedal in me potisnil v tako temno klet, da se mi je od prejšnje sončne svetlobe kar rdeče in zeleno delalo pred očmi.

Nisem še dotipal do kake pravdanske stene, že je zabliskala nad mojo glavo žareča luč, kmalu na to se je že zdanilo in zasvetilo, da sem kar pomežikaval.

„Ho — ho — ho, ho — ho — ho! Matic, poglej sliko! Vidiš, tale veliki blede kolobar je tvoja buča, na sredi pa leži temnejši kolobar, velik kakor srednje lastovičje gnezdo. Morda bo jutri tvoj gospod krmarij zares bele miši lovil po tvojih možganih.“

Nazajgrede sem gledal na listek kakor teliček. Same packe sem videl. Kje je gnezdo, kje so miši, sem ugibal. Bodo pač drugi pogledali, sem dokončal, oddal listek Cirilu in se zleknil na posteljo.

Kaj zdaj? Zazvonilo je bilo pravkar za kosilo in kmalu so začeli nositi bolnikom jedila. Ko je prišel Ciril do mene, mi je hudomušno pod nos potisnil skodelico zelo nedolžnega čaja, češ, da bi bilo vsako preobledenje, kakor je rekel, za moje dragoceno zdravje in celó življenje usodepolno.

Ne boš me, Cirile, sem se veril in mu pod odejo kazal figo. Ko je izginil, in sem domneval, da ni blizu ogleduhov, sem vzel prvi zavojček, vstal in stopil k sosedu-bolniku, ki je žalostno zrl na svoje še nedotaknjeno kosilo.

„Na,“ sem ga nagovoril, „tukaj imaš zavoj sladkarij, ki ti bodo dobro storile, meni pa prepusti kosilo, ki mi bo prav tako teknilo!“

In že sem goltal z velikim tekom njegovo porcijo in poglodal do dna obe skodelici.

In sem vzel še drugi zavitek, stopil k drugemu bolniku, kjer sem dobil še skoro vse kosilo in povrh še hlebček kruha, ki sem ga vtaknil v žep.

Skobacal sem se v posteljo, vzel iz predala še preostali konec ajdovega kruha in klobaso, se pokrili z rjuho ter zadovoljno nadaljeval svoje težavno stradanje, dokler ni vsega zmanjkalo. Nato sem do večerje hrabro zasmrčal.

Za večerjo sem seveda zamenjal svoj tretji zavitek za obilno večerjo in dva hlebčka belega kruha, ki mi je prav posebno dišal, zoper kruto žejo sem pa po milosti Cirilovi zopet dobil skodelico razredčenega čaja.

Drugo jutro sem se že na vse zgodaj zbudil močno žejen, toda zadovoljiti sem se moral s čisto mrzlo vodo, kajti danes — pred opulacijo — da se ne smem omrsiti ne s suhim in ne z mokrim jelom. Taka da je postava, je važno poudarjal Ciril, ki je bil pravkar prinesel k moji postelji brivsko orodje, češ, da me mora primerno za adjustirati, tako nekako se je ponašal s čudnimi izrazi, za tako važno opulacijo, kakor bo moja. Da take opulacije še niso doživeli, mi je zaupal. Ves svet da bo pisal o meni.

Med pogovorom me je obril Ciril ne samo po bradi, pod nosom in za ušesi, ampak obril mi je tudi vso glavo, da sem moral jednačiti pristnemu Kitajcu, seveda kadar mu odrežejo kito.

Med britjem se je okoli mene kaj sumljivo sukal tisti navrtani Metod ter mi zelo toplo priporočal, naj se ne ganem, da me Ciril ne ureže. Naenkrat sem pa začutil nad levim komolcem kakor pik sršena in že sem hotel zamahniti z roko, da ga odrinem od sebe.

„Je že gotovo, Matic! Poslednjo lekcijo pred opulacijo si dobil. Saj ni bilo tako strašno, kaj? „Zdaj pa kar na noge! Spremim te do...“ kako je že grdavs dejal? „spremim te do opura — opera — opulacijske dvorane in potem ti želim dober tek.“

Odprl je še velikanska vrata, ki so se odpirala v sredi na dvoje in stal sem kakor na pragu cerkve. Od stropa je viselo dvoje, troje lustrov, ki so se spodaj končali v obliki žarečega sonca. Pod vsakim soncem je bil položen in pritrjen stol, ki je bil napol postelja.

Počasi sem drsal od vhoda proti sredini, kjer so mi kazali tisto počivalo, ki ni obetalo prav nič prijetnega. Preden so me stežka posadili na ta naslanjač, sem se strahoma ogledoval po skrivnem prostoru. V enem kotu, se mi je zazdelo, so brusili nože, v drugem pa kuhali v srebrno-belih kotličih vse sorte štrumente, od kladiva in dleta do škarij in raznih nožev.

Obstopila me je cela gruča belo oblečenih ljudi, znancev in tujih. Nekateri so imeli zavihane rokave, roke pa namazane kakor s sivo ilovico. Tri ali štiri sestre so važno stale v ozadju: Ena je držala v rokah posodo z raznimi dišavami, kali, druga je imela štrumente, tretja razna obvezila, četrta neko posodo, menda golido za kri.

„Odpik!“ sem naenkrat začul v sredini dvorane. „Gospod krmarij prihaja.“

„Pozdravljen, žensu! Si pripravljen? Malo te bomo privezali...“

„Nak, privezati se ne dam, rajši grem tak domov!“

„No, pa ne, boš pa samo malo štel, ne?“

In so mi še lepo prigovarjali, da ne bo nič hudega. Glavna stvar da je prazen želodec. V dveh dneh po opulaciji da bom že lahko dobil dvojno porcijo. Pri zadnji besedi so gospod krmarij namežiknili sestri Brigiti in še enkrat ponovili: kar dvojno porcijo! „Razumem“, je komaj slišno prikimala in se celo malo nasmehnila. Potisnila mi je pod nos nekaj smrdljivega in mi prigovarjala, naj globoko diham.

„Matic, zdaj pa šteji!“

„Nak, ne bom, zakaj v računstvu nisem posebno dobro podkovan. Če pa ni drugače, bom štel, kakor so me naučili pri vojakih: ena — dve, ena — dve. Tako dolgo bom ponavljal, da bom ob sapo.“

Gospod krmarij so bili zadovoljni, jaz pa tudi in sem začel in glasno ponavljal: ena — dve, ena — dve....

III.

Ko sem se na postelji, na kateri sem na petih blazinah napol ležal, napol sedel, prebudil, je bilo moje ubogo telo izmučeno in pusto in prazno, kakor je morala biti zemlja na prvi dan stvarjenja.

Sestra Agata je takoj stopila k meni, sedla na rob moje postelje in mi začela vneto pripovedovati, da sem po opulaciji več dni silno bruhal in da so šli celi kosi klobase iz mene. In da so se gospod krmarij silno jezili name in na vse tiste, ki so mi dali priliko, da sem prišel do klobas. Da bo to imelo zle posledice, so prerokovali.

Posledice so se pokazale, je gostolela s. Agata, zakaj štirinajst dni da sem bil brez zavesti in takorekoč visel med življenjem in smrtjo, ampak opulacija se je zelo lepo posrečila, je šepetala s. Agata, in da je bila to taka senzacija, je rekla, da so vsi časopisi enodušno pisali o njej.

„No, kaj so vendar našli...“ sem hotel vprašati, namreč kaj so našli v glavi, pa mi je sape zmanjkalo tako nekako, kakor bi pihal skozi prazen sod. Sestra Agata mi je zatisnila usta, češ, da ne smem govoriti, razen da in ne.

V tem hipu sem zagledal od vrat sem prihajati čudovito procesijo: Spredaj gospod krmarij, v rokah slovesno držeč krožnik, pokrit z belim prtom, za njim pa dva in dva zdravnika, potem zdravnice, od zadaj štiri sestre, za nameček in stražo zadaj še Ciril in Metod.

Gospod krmarij so se hudo razžaljeno držali, vendar so me ogovorili:

„Matic, če po pravici poveš, koliko si pred opulacijo pojedel, ti pokažem, kaj smo našli v tvoji butici. Povej!“

„Kaj bi skrival! Hlebec ajdovega kruha in štiri ne prenežne klobase mi je prinesla naša Neža. Dva ali tri hlebčke kruha sem zamenjal pri sosedih. Tri ali štiri porcije sem nadalje pribarantal pri drugih bolnikih. Še bi bil kaj jedel, da sem imel priliko.“

Gospodu krmariju je začel teči mrzel pôt od čela, debelo me je gledal in krčevito stiskal pesti.

„Nisi vreden, Matic, da te zdravimo! Da nisi kopriva, ki ne pozebe, in plevel, ki ga ne zatreš, bi bil že zdavnaj — ne po moji krivdi, bogme — dva metra pod ruševino. Pa kdo bi se jezil! Zdaj ugani, kaj smo nalovili med tvojimi zmešanimi možgani, pa ti takoj pokažem kropus deliti!“

„Vem, da ste dobili gnezdo, ampak če ste dobili kaj miši, sem radoveden.“

Tisti hip so gospod krmarij odgrnili kelih, ne, ne krožnik in pokazali lepo okroglo, odrobljeno dno l i t e r s k e s t e k l e n i c e.

„Nak, na to pa nisem mislil. Štirideset let sem nosil to vražjo črepinjo v svoji neumni butici, pa še črviva ni. Škoda, d a n i m i š i.“

„Matic si bil, Matic boš. In zdaj se boš valjal še poldrugi mesec po naših posteljah, kakor da bi drugih bolnikov ne bilo!“

Gospod krmarij so hodili dan na dan s procesijo ali brez nje, po dvakrat k meni, čez dva meseca so pa odločili: domov!

Tisti poldrugi mesec po opulaciji je bil kos najlepšega mojega življenja. Ležal sem, dokler se mi je ljubilo, jedel, kolikor sem hotel, pogrinjali so me kakor otroka, redili me, kakor za zakol, kaj hočete še več.

Če bi bil jaz samo en hipec Bog-oče, bi napravil vse zdravnike v naši bolnišnici, sed hotel reči bólnici, za svetnike, sestre repetnice za angelne, Cirila in Metoda pa samo za blažena. —

Ko sem se poslavljal, so mi bolniki nametali pol nahrbtnika samih hlebčkov; v kuhinji, kjer sem se bil zelo udomačil, so mi naložili kuhanega, pečenega in ocvrtega mesa, da je bil nahrbtnik skoro

poln. Pozdravili smo se in jaz sem, ves vesel in prerojen, stopil na prosto. Na prosto?

Nak! Zakaj pred glavnimi vrati bolnišnice — nisem bil še na spodnji stopnici — me je obstopilo deset do petnajst hajdukov, kali, ki so name namerili pištole, puške, strojne puške in menda kanone. Samo v begu je rešitev, sem v smrtnem strahu premislil in v tistem hipu sem bil že na cesti. Pobiral sem jo po Šentpeterski cesti, da se je kar kadilo za mano, nekaj hajdukov pa za mano. Zavil sem na desno v Kravjo dolino, potem na levo po stranski ulici, da sem srečno prisopihal v Blatno vas, ki ima napis Kolodvorska ulica, in se srečno ustavil pred staro Tišlerjevo gostilno, kamor sem v strahu smuknil pred preganjalci. Takoj za mano pridrvi možakar s črnimi naočniki in plane predme z besedami:

„Jaz sem novinar in ...“

„Jaz ne kupujem od novinarjev. Če hočem kaj po nizki ceni kupiti, grem tja za vodo k starinarju.“

S težavo mi je dopovedal, da me je že pred bolnišnico kontrofiral in bi zdaj rad še moje življenjske podatke.

„Kdor hoče kaj izvedeti, naj pride v nedeljo popoldne na moj dom, tam bom na razpolago vsem in vsakomur. Adijo, brate, pa zdrav!“

Mrači se, živina po hlevih muka, prašiči krulijo, nagovorili smo se, vsem lepo in lahko noč!“

Na Blokah je še dolgo šumelo. Tristo brezzobih ženic je pove-ličevalo Maticева junaštva in ga povzdigovalo v deveta nebesa.

Šum pa je sčasoma prenehal in Matic je, pozabljen in zapuščen, že menda sam pozabil na svoja junaštva.

Z A D R U Ź N I V E S T N I K

Perilo za gospode

je letos moderno po večini iz trikoja. S pomladno pošiljko smo dobili jako lepe, čisto bele triko svilene srajce; z njimi pa tudi belo in modro črtaste iz istega blaga. Iz svilenega trikoja imamo srajce tudi še v drugačnih modernih vzorcih: črtaste, pikčaste, ki so morda celo lepše kakor modro črta-

ste. Posebno lepe so tiste z drobnimi pikicami. Imamo jih v drap, sivi in svetlo-modri barvi. Vse triko perilo je napravljeno s kratkimi rokavi, ker je pač določeno samo za vroče poletje. Imamo pa na zalogi vedno tudi fine puplinaste srajce v lepih vzorcih, športne kariraste in pa tako zvane golf srajce, ki so napravljene iz mehkega debelejšega trikoja in se dobe v vseh nežnih barvah.

V istem oddelku imamo stalno na zalogi tudi mrežaste, sokolske in delavske majice brez rokavov v beli,

modri in črni barvi. Pod svileno srajco bi moral vsak gospod nositi belo majico, da mu pobere pot in prepreči, da se srajca tako hitro ne pomečka. V poletnem času nosijo zdaj gospodje svilene srajce kot samostojno oblačilo brez suknje. Taka srajca ne spada več v vrsto perila, zato se mora tudi nositi z drugačno važnostjo. Smatra se za tisto, kakor za žensko bluza.

Pasovi in naramnice.

Če je gospod poleti tako napravljen, da ne nosi suknjiča, ampak samo lepo svileno srajco, potem mora nositi pri hlačah pas in ne naramnice. Pri nas nosijo nekateri kar oboje: pas in naramnice! Tudi hlače morajo biti v ta namen v pasu drugače narejene, da ne delajo nobenih gub. Hlače morajo segati točno do pasu in pas mora ležati točno ob hlačnem robu. K takim hlačam je seveda treba imeti tudi primeren pas. Dobili smo v ta namen lepe raztegljive pasove v vseh barvah. Imamo pa tudi naramnice vedno na zalogi.

Moške kratke nogavice za poletje.

Kakor je pozimi priporočljivo, da nosijo gospodje pod dolgimi hlačami nogavice do kolen, tako je iz zdravstvenih razlogov priporočljivo, nositi v vročih dneh kratke nogavice, ki segajo samo do členkov in jih ni treba nikjer pripenjati, ker so napravljene na elastiko, ki jih rahlo drži na mestu. Kratkih nogavic smo dobili v naši prodajalni jako veliko izbiri. Zastopane so vse barve oblek, tako da ni prav nič težko dobiti primeren vzorec in barvo. Tovarne same jih izdelujejo po vzorcih oblek. Imamo pa seveda v prodajalni veliko lepih nogavic, ki se nosijo s podvezo.

Večne podveze

se imenujejo novodobne podveze za moške nogavice. Napravljene so iz ožje elastike in v izdelavi so bolj fine in preproste, poleg tega pa vsaka pod-

veza pride prav za vsako nogo. Oglejte si jih ob priliki v zadružni prodajalni!

Kravate.

Tako lepih kravat kakor jih vidimo letos, ni bilo na trgu že dolgo let. Zadnja leta sploh ni bilo v njih nobenega okusa in življenja. Zdaj pa kakor da so se proizvajalci spočili in so dobili spet več fantazije. Četudi se kravate v poletnem času malo nosijo, vendar priporočamo našim članom, da si jih ob priliki ogledajo v naši prodajalni, ker imamo nekaj izredno lepih vzorcev.

Damsko perilo.

Srajčke, hlačke in hlačne kombineže so letos napravljene iz trikoja, ki nam je bil do sedaj nepoznan. Prej smo imeli triko, ki je bil gladek in se je raztegnil, zdaj pa imamo izdelke iz trikoja, ki ni samo raztegljiv, ampak tudi tako pleten, da se na životu ne more napraviti najmanjša gubica. Perilo iz tega trikoja, ki ga je več vrst, je vse bogato okrašeno in se dobi v naši prodajalni v vseh barvah.

Kombineže so pa še vedno iz gladkega trikoja, ker je tako boljše za obleke. Tudi te so okrašene z vezeninami. Triko kombineže so jako poceni. Imamo jih že od Din 29.— naprej.

Spalne srajce so tudi večinoma napravljene iz gladkega trikoja. Vse so lepo okrašene z vezeninami, čipkami ali volancami. Imamo jih v vseh barvah, ki prihajajo v poštev.

Modrčki. Novi kroji oblek zahtevajo tudi obliko modrčka drugačno. Letos smo posebno poskrbeli, da smo našim članicam pripravili kolikor mogoče veliko izbiri v teh predmetih. Nekateri imajo zadaj, kjer se zapno, elastiko, kar modrček potrebno raztegne ali stisne.

Pasovi za nogavice, kratke in daljše, so v zadružni prodajalni vedno na zalogi. Imamo jih iz najfinjšega blaga pa tudi cenejše vrste.

Damske nogavice.

Letos so zelo moderne prozorne. Kakor pajčevina so tanke. Te nogavice so tudi nekoliko dražje, a zato pa tudi lepe! Pri nas jih imamo v sivo-rjavi barvi, ki gre k vsaki obleki. To je danes najbolj modna barva. S takimi nogavicami je treba posebno previdno postopati bodisi pri pranju ali oblačenju. Natikati jo smemo samo na popolnoma čisto in suho nogo. Nohti morajo biti kratko porezani in kurja očesa odstranjena! Tudi moramo paziti, da pri natikanju ne zadenemo v nitke z nohtom, ker hitro napravimo poškodbo. Te vrste nogavice se smejo nositi samo k lahkim luksuznim čevljem in pa na kratke poti, kjer nogavica ne trpi. Čim pridemo domov, moramo take nogavice takoj preobuti. Nikjer se nogavice tako ne pokvarijo kakor doma, ker se vedno sklanjamo. En par takih lepih nogavic je za posebno prilike vsekakor dobro imeti v garderobi.

Nogavice do kolenke so letos tudi v prav lepih barvah in dobrih kvalitetah. V poletnem času nosimo kolikor največ mogoče kratke nogavice, bodisi do kolen ali do členkov. Izkoristimo zrak in sonce! Pa tudi drugih navadnih dolgih nogavic v različnih barvah in vrstah imamo vedno veliko izbiro na razpologo.

Damske torbice.

Moderna oblika torbice je povsem drugačna od prejšnje. Menda stoletja dolgo smo nosile torbice, ki so bile široke in nizke. Zdaj jih je pa moda postavila na glavo: visoke in ozke so, in ta sprememba vpliva dobro. Zdaj imajo tudi torbice linijo! V naši prodajalni jih imamo v vseh modernih oblikah in v vseh kvalitetah. Posebno lepe so v pravem usnju. Te so tudi notranje finejše izdelane. Sicer pa je imitacija usnja zdaj tako umetno izdelana, da ni mogoče kmalu ločiti med pravim in umetnim usnjem. Imamo velike lepe torbice za nakupovanje,

manjše za vsakdanjo uporabo, lepe majhne iz črnega, belega in rdečega usnja, ki se nosijo k lažjim poletnim oblekam, črne večerne in pa torbice za birmanke in obhajilo.

Poletni čevlji in sandali.

Dobili smo jih v beli, rdeči, modri, rjavi in črni barvi. Napravljeni so iz dobrega mehkega usnja, so lepo izdelani in so različnih fazon. Nekateri so popolnoma odprti, drugi pokrijejo samo polovico stopala, tretji so kakor čevlji, a samo izrezani. Letošnji čevlji imajo to dobro stran, da so cenejši kakor lansko leto.

Za gospode imamo čevlje, ki so spredaj izrezani kakor sandale, pa so vendar čevlji. Imamo pa tudi navadne sandale, kakor smo jih imeli lansko leto.

Za otroke imamo tudi čeveljčke v obliki sandal. To so res lepi čeveljčki. Trpežni, a vendar lahki in hladni, ker so spredaj zrezani s poljubnim vzorcem. Imamo pa tudi navadne sandale in pa take, ki so samo na jermena.

Drugi usnjeni izdelki.

Listnice za gospode imamo v temno-rjavem in črnem najfinejšem usnju. Prav lepe so tudi cigaretne doze za gospode in dame v usnju. Te so posebno pripravne, da jih poklanjamo kot darilo za god i. t. d. Denarnice so vse vrste: podkvice, na zadrgo in navadne na gumb.

Week-end kovčke imamo v dveh velikostih.

In ping-pong žogice so stalno na zalogi.

KAKO PEREMO SVILO.

Vse svilene stvari se perejo v skoro hladni milnici. Milne luske razstopimo v vroči vodi, dodamo zadostno količino mrzle in jih spenimo. Perilo naj se namaka dobrih 5 minut, nakar ga začnemo polahko stiskati, tako da nam med prsti prihaja voda skozi nitke blaga. Perilo izperemo najmanj v

treh vodah, in sicer vedno v enaki toploti vode. Svila se ne sme ovijati, temveč samo stiskati. Zato skrbimo, da iztisnemo čim več vode, nato pa oprani komad zavijemo v debelo frotirno brisačo. Če pred likanjem komad ni dovolj suh, ga položimo na senčnat prostor, da se osuši. Voda, ki se posuši v svili, jo dela pozneje, ko se zlika, trdo

in se svila lomi in mečka. Če hočemo imeti svilo nekoliko trdo, primešamo zadnji vodi dve žlici mleka ali par koščkov sladkorja. Mleko tudi prepreči, da bela svila ne postane rumena. Svilo likamo z neprevročim likalnikom in obesimo zlikani komad nekoliko na vetroven prostor. Enako postopamo z nogavicami. L. M.

Zadružne vesti

PRIZADEVANJE ZADRUGARJEV V ŠVICI.

O priliki razgovorov, kako spremeniti zvezno ustavo, zlasti da bo v njej določeno normirano tudi gospodarstvo, katerega regulator oziroma inicijator naj v gotovi meri postane država sama, so švicarski zadrugarji napravili krepak korak naprej. Do danes ne poznamo ustave kake države, da bi v okviru gospodarskih določb omenjala kot posebno panogo zadružništvo, ker so pač smatrali, da more zadružništvo uspevati v okviru splošnih gospodarskih ustavnih norm. Švicarji so se postavili na pravilno stališče, da je zadružništvo gospodarsko posebna tvorba, ki potrebuje tudi posebnega priznanja izven splošno gospodarskih določb. Zato zahtevajo, da se v ustavo vnese kot posebno poglavje tudi zadružništvo, ki naj tako dobi s prvim državnim zakonom oporo, zaščito in priznanje. To je vsekar utemeljena zahteva, ki naj sčasoma prodre v ustave vseh držav, s čimer bo zadružništvo polagoma dosseglo, da se bo mednarodno gospodarstvo osnovalo tudi na zadružni osnovi.

MEDNARODNI ZADRUŽNI ODNOSI.

Ob priliki svetovnega zadružnega kongresa, ki se je vršil jeseni 1937 v Parizu, je glavna mednarodna nabavljalna zadruga osnovala mednarodno zadružno agenturo s sedežem v Londonu. Naloga te agenture je nabavljanje blaga raznim nacionalnim na-

bavljalnim zadrugam ter se bo na ta način zadružništvo rešilo vezi s kapitalističnim gospodarstvom. Da je zadružništvo že mednarodno priznana, idejno gospodarska sila, spričuje tudi Zveza Narodov sama, ko je v okviru Mednarodnega urada dela osnovala tudi Mednarodni odbor za medzadružne odnose. Krepak mednarodni napredek zadružništva nas mora pri delu spodbujati in biti moramo ponosni, da smo člani in poborniki take gospodarske sile. Želeti moramo še, da zadružništvo narode tudi idejno preprodi, saj zadružna misel ni samo gospodarska, temveč tudi splošno človeška.

OBČNI ZBOR ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Vršil se je 2./5. t. l. in je po poročilih funkcionarjev pokazal, da se zadružništvo pri nas polagoma ozdravlja težke gospodarske in denarne krize. Poštna hranilnica je dala pri tej zvezi včlanjenim zadrugam dosedaj proti zastavi terjatev Privilegirane Agrarne Banke, izviraajočih iz prenosa kmečkih dolgov in proti zastavi državnih obveznic skupno 74,600.000 din posojila. Istočasno je banovina najela pri Poštni hranilnici posojilo v znesku 65,000.000, ki ga je izročila Zadružni zvezi, tako da je slednja dobila na razpolago 137,600.000 din gotovinskih sredstev za svoje zadruge. Denar bo dala Zveza članicam postopoma na razpolago. V poročilih ga je dala dosedaj 20% njih naložb, nadaljnjih 20% pa namerava izročiti v bližnji bodočnosti.

Kreditna zadruga uslužbencev drž. žel. v Ljubljani namerava začetkom prihodnjega šolskega leta otvoriti konvikt za slušatelje univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

V konvikt se bodo sprejemali prvenstveno sinovi železničarjev-članov te kreditne zadruge in članov železničarske nabavljalne zadruge, v drugi vrsti sinovi železničarjev-nečlanov iz območja ljubljanske železniške direkcije in slednjič sinovi ostalih državnih nameščencev, stanujočih v dravski banovini.

Stanovanje v konviktu bi stalo predvidoma mesečno din 150.—. Celodnevna prehrana (zajtrk, kosilo, večerja) v železničarski menzi stane din 10.— dnevno.

Reflektanti naj se pismeno priklade do konca meseca junja 1938 in naj naslove pismene prošnje na Kreditno zadrugo uslužbencev drž. žel. v Ljubljani, Pražakova ulica, Ljubljanski dvor.

NE ZAMENJAVAJTE!

Posebno pred občnim zborom zadruge se pojavljajo najbolj fantastične vesti o naši zadrugi. Z raznih strani smo slišali, da manjka v naši podružnici v Mariboru 1.000.000 din, da je dala naša zadruga za protestantsko (po drugi verziji za pravoslavno) cerkev 20.000 din itd.

Po tolikih letih bi mogli postati naši člani že dovolj razsodni, da ne nasedajo prav vsem govoricam. — Vsem verjamejo, samo lastni zadrugi ne!

Zdi se nam pa, odkod so prišli naši člani na primanjkljaj milijona dinarjev v Mariboru. — V časopisju smo čitali o Rožetovi „Privredni zadrugi“, ki je hotela članom splačevati posmrtnine — mesto po realnih načelih — po principu podpornega sistema. To pa je čisto druga zadruga in ne naša!

ZADRUŽNA PRENOČIŠČA.

Beograd, Dečanska ul. br. 12:

soba z 1 posteljo v pročelju stavbe din 25.—;

soba z 1 posteljo v stranski stavbi din 20.—;

postelja v sobi z 2 posteljama v pročelju din 22.—;

postelja v sobi z 2 posteljama v stranski stavbi din 17.— in 20.—;

postelja v sobi z 3 posteljami v stranski stavbi din 18.—;

v V. nadstr. soba z 1 posteljo din 17;

v V. nadstr. postelja v sobi z 2 posteljama din 12.—.

Sarajevska ulica br. 26:

soba z 1 posteljo din 25.—;

postelja v sobi z 2 posteljama din 22;

postelja v sobi z 3 posteljami din 18.

Sarajevo, Kraljice Marije ul. 16.

KORISTNE KNJIGE IN LISTI.

Že osmo leto izhaja v Ljubljani list „Gospodinjska pomočnica“, ki je glasilo hišnih uslužbenk. List obravnava stanovske zadeve, prinaša leposlovne članke in članke o kuhinji, zdravstvu in ročnih delih, ter daje nasvet za hišo in dom. Na ta list niso naročene samo hišne uslužbenke, temveč tudi gospodinje in tovarniške delavke, saj je nam vsem potrebno, da smo informirane o tem stanovskem gibanju, ki je pri nas še tako mlado. Čitateljice „Zadruharja“ priporočite ta list svojim uslužbenkam, ali pa se same naročite nanj.

List „Gospodinjska pomočnica“ stane letno din 12.— in se naroča: Uprava „Gospodinjske pomočnice“, Ljubljana, Wolfova ulica 10.

VARUJMO SE NALEZLJIVIH BOLEZNI.

Vsaka nalezljiva bolezen pomeni za družino pravo nesrečo, največkrat pa tudi za sosede. V največji meri more vsakdo, če se mu je prikradla v hišo nalezljiva bolezen, omejevati to nesrečo, pa tudi uspešno zdraviti obolelega. V knjigi „Boj nalezljivim boleznim“ je znani praktični zdravnik dr. Josip Tičar popisal dolgo vrsto onih opasnih nalezljivih boleznih, katerih nastop in zdravljenje bi moral

poznati vsakdo, da bi mogel v primeru, če je kateri izmed rodbinskih članov obolel, ukreniti vse potrebno, da se bolezen ne prenese na druge člane družine, zlasti pa ne na sosede. Zdravnik po domače pripoveduje, kako je ravnati z okužencem in kako ga je negovati. V knjigi so pregledno popisane posamezne bolezni, kakor tifus, kolera, griža, davica, ošpice, škrlatinka, koze, malarija, šeni, trahom, tetanus itd. Knjiga stane samo 13 din, po pošti 16 din, torej prava malenkost proti velikim koristim, ki jih bo prinesla v vsako hišo. Zato jo naj vsakdo takoj naroči pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

ČLANOM OKOLIŠA JESENICE.

Na članskem sestanku, ki se je vršil dne 15. maja t. l. na Jesenicah, je bil soglasno sprejet predlog, da se spremeni termin za Hrušico in Jesenice. Spremnjen je le v toliko, da se bodo dostavljala živila počenši z mesecem junijem vsakega petega v mesecu ne pa šestega kot do sedaj. Prosimo, da člani iz Jesenic in Hrušice to spremembo termina upoštevate in oddajajte svoja naročila za dovoz najkasneje do vsakega četrtega v mesecu. Vsi ostali termini so nespremenjeni.

Nadalje sporočamo članstvu, da ima prodajalna na Jesenicah na zalogi prvovrstno koruzno moko (ostro), za krmljenje živine pa Vam priporočamo

koruzno krmilno, katera je zelo izdatna in cenena.

REŠITEV UGANK V ZADRUŽNEM KOLEDARJU ZA L. 1938.

Prejeli smo 17 rešitev, med njimi 8 popolnih in pravilnih, ki so jih poslali:

1. Tomljanovič Štefan, Studenec 6, p. Stična;
2. Nussdorfer Bruno, Črnuče 106 pri Ljubljani;
3. Ižanc Rudolf, Ljubljana, Šmartinska cesta 22/I;
4. Pavšek Stanislav, Ljubljana-Moste, Predovičeva 7/I;
5. Liker Anton, Ljubljana, Aleksandrova c. 26;
6. Plesničar Pavel, Ljubljana, Poljanski nasip 14/I;
7. Robida Franc, Ljubljana, Masarykova c.;
8. Seljak Anton, Ljubljana, Perkova ul. 289.

Nagrade bomo navedenim poslali v prihodnjih dneh, in sicer dobijo nakaznico za nakup manufakture do zneska din 50.—.

IZ UREDNIŠTVA.

Popravek. Avtor člankov „Lužiški Serbi“, ki so izhajali v prvih treh številkah letošnjega „Zadrugarja“, ni prof. Vasil Šedivy, ampak prof. Jan Šedivy, kar naj čitatelji blagovolijo vzeti na znanje.

TRGOVINE ZAPRTE.

Radi polletnega popisa vsega blaga (inventure) bodo specerijske trgovine v vseh naših poslovalnicah zaprte v soboto, dne 18. junija od 12. ure naprej,

manufaktorni oddelki v Ljubljani in Mariboru pa ves dan dne 20. in 21. junija.

Opozarjamo na to vse člane z vabilom, da upoštevajo oglas.

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta št. 89. — Tiskali J. Blasnik nasled., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Bukova drva

Uprava zadruga je nabavila večjo količino zdravih bukovih drv. Ker drva že prihajajo, jih člani lahko takoj dobijo. Priporočamo zadrugarjem, da si nabavijo drva v zadrugi že v poletnih mesecih, ker moramo kupljena drva takoj prevzeti, nimamo pa dovoljno prostora pri prodajalni v Šiški, da bi deponirali nad 100 vagonov kupljenih drv.

Mlevski izdelki

predvsem koruzna moka in zdrob, se zlasti v pomladanskem času kaj radi pokvarijo. Svetujemo, da hranite to robo odprto, v hladnem, suhem ter zračnem prostoru.

Med

Zelo učinkovito in blagodejno sredstvo proti prehladu, davici, angini in obolenju na dihalnih organih je čaj z medom.

Med je najbolj redilno hranilo, ki pospešuje prebavo in ojačuje kri. Najmanjša količina medu koristi otroku več, kakor vsa druga sladkarija. Zato dajte svojim otrokom medu!

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 46-52 IN 46-53

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 4652-3
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 4651

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova telefon št. 6061

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 5

Obračunske cene veljavne od 20. maja 1938 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg kg	3·75
„ Og ”	3·75
„ št. 2 ”	3·50
„ št. 5 ”	3·30
„ ajdova ”	5·25
„ koruzna ”	1·90
„ „ krmilna ”	1·50
„ pšenična krmilna ”	1·85
„ ržena ”	3·50
Otrobi, pšenični debeli ”	1·85
„ „ drobni ”	1·60
Zdrob, činkvantin ”	3·25
„ koruzni ”	2·50
„ pšenični ”	4·50

Testenine

Domače

Fidelini kg	7—
Krpice ”	7—
Makaroni ”	7—
Polži ”	7—
Rezanci ”	7—
Špageti ”	7—
Zvezdice ”	7—

Jalčne

Makaroni kg	10—
Polži ”	10—

Jalčne v kartonih

Makaroni kg	11—
Špageti ”	11—
Jajnine vseh vrst ”	17—
A. C. „ „ ”	18—

Riž

Carolina kg	12—
Ia ”	8—
Ila ”	7—

Deželni pridelki

Čebula, egiptovska . . . kg	5·75
Čebula, pražena „Cepo“ . doza	6—
Česen kg	7—
Fižol, prepeličar ”	3—
„ cipro ”	3·25
Grah zelen, ”	10—
Ješprenj ”	3·75
Ješprenjček ”	7—
Kaša ”	3·75
Koruza, debela ”	—
„ činkvantin ”	2·30
Krompir ”	—
Leča, Ia ”	11—
Piča za kure ”	2—
Ptičja hrana ”	8—
Tropine, lanene mlete ”	2·40
Ječmen ”	2·20
Oves ”	2·10
Proso ”	2·20
Pšenica ”	2·40

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia kg	14—
Rozine, Ila ”	13—
Slive, suhe, bosanske ”	10—

Fige, dalmatinske kg	5·50
Fige v vencih ”	7—
Hruške suhe ”	5—
Lešniki, tolčeni ”	30—
Limone kom.	1—
Mak, plavi kg	13—
Mandeljni, Ia ”	52—
Pomaranče kom.	—
Rožiči, celi kg	6—
Rožičeva moka ”	6—

Sladkor

Kocke kg	15·50
Sipa, drobna ”	14—
„ debela ”	14·10
V prahu ”	15·75
Bonboni ”	25—
„ Fourres, Ia ”	40—
„ „ Ila ”	30—
Kandis kg	23—
Margo slad ”	44—
Šumeča limonada kom.	1—

Sol

Fina kg	4—
Morska ”	2·75

Kava

Perl kg	70—
Portoriko ”	80—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Ovomaltine, mala doza	10:50
„ srednja „	24—
„ velika „	43—
Paradižniki, 1/3 kg „	4:25
„ 1/2 „ „	11—
Sir, Chalet, Ia kom.	3:25
„ „ Ila „	1:25
„ „ Ila škatl.	7:50
„ emendolski, Ia kg	26—
„ Parmezan „	75—
„ stiški „	24—
„ trapistovski „	22—
Soda, jedilna „	20—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding zav.	2:50
Čokoladna krema „	3:50
Čokoladni prašek za puding „	2:80
Malinov prašek za puding „	2:50
Mandelnov prašek za puding „	2:50
Pecilni prašek „	1—
Pripomoček za vkuhanje „	2—
Rumenilo „	1—
Vanilijeva krema „	3—
Vanilijin prašek za puding „	2:50
Vanilin sladkor „	1—
Zmes za šartelj „	12—

Dišave

Cimet, cel in zmlet zav.	3—
Ingver „	3—
Janež „	2:50
Kamilce kg	30—
Klinčki (žbice), celi in zmleti zav.	2:50
Korjander „	2:50
Kumna „	2:50
Lavorjevo listje „	1—
„ zrnje „	1—
Majaron kg	57—
Muškatov cvet zav.	3—
Muškatovi orehi kom.	—60
Paprika, huda zav.	3—
„ sladka „	3—
Piment, cel in zmlet „	2:50
Poper, „ „ „ „	3—
Vanilija v šibkah velika . kom.	2—
Žafran zav.	1—

Tekočine

Kis za vlaganje l	3:50
„ nav., dvojno močni „	3:25
„ vinski „	5—

Olje, bučno l	14—
„ italijansko „	20—
„ namizno „	14—
„ olivno Ia „	19—
„ „ Ia „Medicinal“ „	20—
Francosko žganje, mala stekl.	10—
„ „ srednja „	24—
„ „ velika „	48—
Brandy, à 0'171 „	—
„ „ 0'351 „	28—
„ „ 0'701 „	46—
Liker, Balkan, grenki . . . l	42—
„ „ sladki „	42—
„ Pelinkovec „	37—
„ razni „	38—
Rum Ia, à 1/2 l stekl.	34—
„ Ia, „ 1 l „	58—
„ Ila, „ 1/2 l „	24—
Esenca za liker „	5—
Rumova esenca „	8—
Žganje, borovničar, à 1/2 l „	24—
„ brinjevec, „ 1/2 l „	19:50
„ hruševac „ 1/2 l „	19:50
„ slivovka, „ 1/2 l „	19:50
„ tropinovec, „ 1/2 l „	19:50
Vino, belo, štajersko . . . l	12—
„ cviček „	11—
„ belo, dalmatinsko . . . „	—
„ Opolo „	—
„ Prošek „	20—
„ Vermut „	30—
Malinovec, à 1/2 l kg	14—
„ odprti „	18—
Malinov sok za kuhanje l	—
malinovca stekl.	9—
Radenska voda 14/10 l . . . „	7—
„ „ 1/2 l „	3:50
Rogaška voda 14/10 l . . . „	7—
„ „ Donati 1 l „	6:50
Grenka voda Fr. Jožefova „	11—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit zav.	5—
Hubertus, sivo kg	9—
„ navadno „	11—
„ terpentin „	12—
Merima „	12—
Sunlight zav.	2—
Schicht, navadno kg	12—
„ terpentin „	13—
Zlatorog, navadno „	11:50
„ terpentin „	13—

Pralni praški

„Ena“, milne luske kg	35—
„Henko“ soda zav.	3—
Lux „	4:50
Perion „	4:50
Persil „	6—
Radion „	5:25
Snežinka „	4:50

„Tri,, soda zav.	3—
Ženska hvala „	2:50
Radost peric „	2:50
Teksil „	2:50

Druge potrebščine

Soda za pranje kg	2—
Lug „	3:75
Boraks zav.	2:50
„ carski škatl.	5:75
Škrob rižev „	5—
„ „ „ zav.	1:50
Plavilo v kockah „	2:50
Plavilni papir „	1:50
Pralni stroji, leseni, mali kom.	13—
„ „ „ vel. „	14—
Pralni stroji, pločev. mali „	15—
„ „ „ vel. „	17—
Vrvi za perilo . . . 15 m	} Cene po kvaliteti
„ „ „ . . . 20 „	
„ „ „ . . . 25 „	
„ „ „ . . . 30 „	
„ „ „ . . . 35 „	} Cene po kvaliteti
„ „ „ . . . 40 „	
Obešalniki za sušenje perila kom.	20—
Ščipalka za perilo „	—25

Toaletni predmeti

Milo, Bobi malo kom.	2—
„ „ veliko „	4—
„ Favorit „	8—
„ 7 cvetic „	7:50
„ Glicerin „	5, 9
„ kopalno vel. „	12—
„ kopalno mal. „	7:50
„ Ideal „	17—
„ Karbol „	4—
„ mandeljnovno „	6:50
„ Marija „	10—
„ Olivia mali „	4:50
„ „ vel. „	7—
„ domače „	4:50
„ Osiris „	6—
„ otroško „	8—
„ za roke „	4:50
„ Speick „	8—
„ za britje Ia „	8—
„ „ „ Ila tuba	3—
Cimean, „ „ „	6:50
Chlorodont, „ „ „	6:50
Doromat, „ „ „	8:50
Kalodont, „ „ „	6:50
Odol mala stekl.	22—
„ sred. „	35—
„ vel. „	65—
Olje, orehovo, pristno „	8—
Olje za solnčenje in mašažo „	6—
Ustna voda Cimean „	18—
Kolonska voda . . . mala „	13—
„ „ vel. „	24—

Esenca za kolonsko vodo	stekl.	16.—
Krema za kožo Cimean	doza	10.—
Krema za kožo Elida nočna	tuba	13.—
Krema za kožo Elida dnevna	"	12.—
Nivea krema	doza	10.—
Uran	"	10.—
Parfum	stekl.	16.—
Puder Elida	škatl.	10.—
Vazelin	doza	6.—
Šampon	zav.	3.—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna	mal. škatl.	5.—
"	sred.	6.—
"	vel.	12.—
"	rujava	5.—
"	rumena	5.—
"	bela	5.—
Mast za čevlje, črna	"	4.—
"	rujava	4.—
Belin	zav.	2.—
Olje za mazanje podplatov	stekl.	8.—
Krtače za blato	kom.	4.—
"	mazanje	1.50
"	svetlenje	12.—
Vežalke, črne, kratke	par	1.25
"	srednje	1.50
"	dolge	1.75
"	rujave, kratke	1.25
"	srednje	1.50
"	dolge	1.75
"	usnjene, črne	2.—
"	rujave	2.—

Razno

Brusači	kom.	13.—
Celofan, papir	zav.	2.50
Čistilo za parkete	mal. doza	10.—
"	vel.	20.—
Črnilo	stekl.	3.—
Flit	mal. doza	16.—
"	vel.	29.—
"	s škropilko	kart. 51.—
"	škropilka	kom. 22.—
Grafit	"	—50
Hobby, prašek	zav.	4.—
Hranilniki	kom.	40.—
Kadilo	kg	30.—
Kolofonija	"	7.—
Kladiva za meso	kom.	12.—
Kolesa moška, kromir.	"	1450.—
"	damska, kromir.	" 1550.—
"	moška, poniklj.	" 1200.—
Pllašči za kolesa	"	55.—
Zračnice za kolesa	"	17.—
Krtače za obleko	"	16.—
"	parkete	27.—
"	ribanje	4.—
"	la	5.—
"	zobe, male	8.—
"	velike	12.—

Krtače za roke	kom.	2.50
"	roke, dvostr.	5.—
"Mali sadjar"	knjiga	5.—
"Mali vrtnar"	"	5.—
"Mala papiga Skobčevka"	"	8.—
"Rejec malih živali"	"	6.—
Metle, male	kom.	6.—
"	velike	9.50
Metlice, otroške	"	5.50
"	za obleko	6.—
"	posodo	1.50
Morska trava Ia	kg	4.—
Muholovci	kom.	—75
Nagrobne lučke	kart.	10.—
"	v keram.	
lončkih	kom.	3.75
Nočne lučke	škatl.	1.75
Obešalniki, mali	kom.	2.50
Olje za šivalne stroje	stekl.	4.—
Omela, bombažna	kom.	32.—
"	mala	12.—
"	za parkete	24.—
Omelčka za čiščenje ste-		
klenic	7.50 do	15.—
Pasta za peči	škatl.	3.—
Peharji, srednji	kom.	4.—
"	veliki	4.50
Peresniki	"	2.—
Pergament papir	pola	1.—
Pesek za email posodo	zav.	1.—
"	"	1.50
"	"	2.—
"	alum.	2.50
Pile, trioglate srednje	kom.	5.—
"	velike	5.50
"	plošnate, male	9.50
"	srednje	11.—
"	velike	13.—
Platn. vreč. za ca 8 kg	"	5.—
"	15 "	8.—
"	25 "	11.50
"	45 "	17.—
Prašek za čiščenje zlata		
in srebra	zav.	3.25
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki Ia	16.— do	49.—
"	Ila	kom. 10.—
"	IIIa (slama)	" 4.—
Prijatelj gospodinj (za šte-		
dilnik)	"	110.—
Rahljači, brez ročaja	"	12.—
"	z ročajem	15.—
Semena zelenjadna	zav.	1.—
"	cvetlična	1.—
"	grah, fižol	1.—
Sidol	"	5.50
Svitol	"	4.80
Sita patent	kom.	20.—
Snažilne gobice za po-		
sodo	"	1.50
Solnice, lesene	"	9.—
Stručnice, male	"	6.—

Stručnice, velike	kom.	8.—
"	srednje	7.—
Sukanec, bel, črn		
št. 10—12	valj.	4.50
Sukanec, bel, črn		
št. 16—36	valj.	3.50
"	40—60	2.75
Sveče, dolge	zav.	6.50
"	kom.	1.25
"	kratke	zav. 6.50
"	kom.	—75
Svinčniki, navadni	"	1.50
"	tintni	3.50
Šivanke	zav.	1.50
Šmirkovo platno, belo	pola	1.50
"	sivo	2.—
Sparklet steklenice	kom.	150.—
"	patroni, polni	4.50
"	prazni	2.50
Sted Regulator obroči:		
160—220 mm	"	60.—
230—240 "	"	75.—
Sted Regulator plošče:		
18×12 col	"	115.—
21×12 "	"	120.—
Tepači, mali	"	8.—
"	srednji	13.—
"	veliki	18.—
Umetno gnojilo	kg	2.—
Vim	zav.	2.50
Vžigalice	"	10.—
"	škatl.	1.—
Zobotrepci	zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni,		
alpaka in kromiran	Po izbiri	

Kurivo

Drva, bukova, cela	} Po dnevni cenni	
"		žagana
"		mehka v kolob.
Premog, trboveljski, kosovec		
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.		

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah, prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.